

Dit blad ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang“.

Oppericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR. . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG
INLICHTINGDIENST . . . . . } TELEF. 4519. POSTGIRO 14574

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD“
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG. - TELEFOON 4519. - POSTGIRO 14574

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich in Nederl. tot den Administr.: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519. Postgiro 14574, in Ned.-Indië tot den Hoofdverlegew. te SOEMENEP (Madoera) Mr. K. FAUSER. Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20. Tel. Interc. 1987*. Postgiro No. 17260, beiden DEN HAAG.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd en gezonden aan de Redactie, HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.

Fa. Wed. A. VAN GEMERT & Zn. - Havana-Sigarenfabrieken-BEST (N.-Br.), Holland

EENIG ADRES VOOR LEVERING VAN SIGAREN RECHTSTREEKS AAN PARTICULIEREN

Het succes, dat wij reeds jaren hier in Holland hadden door onze sigaren rechtstreeks te verkoopen aan de Verbruikers en dat wij door onze aanbiedingen hier in Holland dikwijls ook vele bestellingen ontvingen voor het leveren van sigaren aan familieleden of bekenden in Ned.-Indië, hebben ons op het idee gebracht aan de Particuliere Adressen in Ned.-Indië op dezelfde wijze onze offerte te zenden, als wij in Holland doen. Al onze Afnemers zijn overtuigd, dat de sigaren, welke door ons tegen fabrieksprijzen worden afgeleverd, zeer concurrerend zijn, daar elke tusschenhandel wordt uitgeschakeld en de winsten, welke de tusschenhandel zou maken, den verbruiker ten goede komen, bedragen voor Holland 25 à 30 %. Nog belangrijker is zulks voor H.H. Rookers in Ned.-Indië, daar niet alléén Reizigers en Tokohouders (in Holland Winkeliers), doch ook IMPORTEURS worden uitgeschakeld, indien men

zelf z'n sigaren rechtstreeks gaat importeeren. Door Uwe benodigde sigaren rechtstreeks van onze fabriek te betrekken, zult U zich minstens 40 pCt. bevoordeelen. Wij raden U daarom aan eene proef te nemen met ons fabriekaat en zijn wij ervan overtuigd, dat U geregeld afnemer van onze sigaren zult worden. Blijvende relaties te winnen is ons doel en garandeeren wij U steeds prompte bediening en onovertroffen kwaliteit.

Tracht steeds met Uwe Vrienden en Kennissen eventueele bestellingen te combineeren om aanspraak te kunnen maken op punt 2 onzer leveringsvoorwaarden waardoor U 7 pCt. korting kunt genieten van het factuurbedrag.

VRAAGT ONZE GEILLUSTREERDE PRIJSCOURANT No. 4, WELKE GRATIS EN FRANCO WORDT TOEGEZONDEN

INHOUD: De resultaten van de Vierde Algemeene Vergadering van den Volkenbond. — Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt. — Van Week tot Week. — Persoverzicht uit de Ind. Bladen en Tijdschriften: Uit de Eur. Pers. Uit de Inl. Pers. Uit de Chin. Pers. — Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Uit den Verren Vreemde. — Mededeelingen. — Mutaties van 12 tot 19 December 1923.

DEN LEDEN wordt beleefd doch dringend verzocht, bij adresverandering hiervan ten spoedigste mededeeling te doen: in Nederland aan den Heer Administrateur der Vereeniging, Heulstraat 17, Den Haag; in Indië aan den Hoofdvertegenwoordiger, den Heer Mr. K. FAUSER, Soemenep (Madoera).

Voor de Tropen
is het beroemde merk
„His Master's Voice“
GRAMOPHONES en PLATEN onmisbaar! De grootste Componisten: PUCCINI, LEONCAVALLO, MASCAGNI, REIJER, SAINT-SAËNS, EDWARD ELGAR, MASSENET, enz. raden U in hunne attesten aan, uitsluitend DIT merk aan te schaffen als het hoogst begaafde kunstwerk der volmaaktheid.
De grootste Artisten op vocaal en instrumentaal gebied verleen hunne medewerking.
ALLEENVERKOOP te 's-Gravenhage bij
WILLEM SPRENGER
Agent der Gramophone Comp. Ltd.
PASSAGE 46 TEL. H. 3778

Old England
NIJMAN & PHILIPS
LADIES' AND GENTLEMEN'S TAILORS
COOLSINGEL 129 — — — ROTTERDAM

GELDBESPARING. Bij aankoop van Meubelen is het belangrijk te weten het voordeligst adres voor smaakvolle, solide MEUBELEN. Een bezoek aan onze ruime TOONZALEN geeft U een direct overzicht.
Eiken Slaapk., compl. f 160.— | Clubfaut., geh. veerend f 75.—
Eiken Huisk., compl. f 165.— | Artistiek Lichtornam. f 47.50
Eiken Heerenk., compl. f 275.—
Vraagt vrijblijvend offerte. MEUBELMAGAZIJN
„t WOONHUYS“, Parkstraat 69
Let wel GEEN Filialen TEL. H. 5328

BESCHIKBAAR.

BATAVIA JAV A SEMARANG SOERABAJA MADOERA
A B M
INDISCHE UITRUSTINGEN
VOORDEELIGST ADRES:
AU BON MARCHÉ
A. DE VRIES & ZONEN
AMSTERDAM
ROTTERDAM
DEN HAAG
UTRECHT
BAARN

A.H.I.T.
Het **ALGEMEEN HAAGSCH INSTITUUT VOOR TANDHEELKUNDE (A.H.I.T.)** te 's-Gravenhage, **Piet Heinstraat 2a**, Telefoon M. 4580, is onweerlegbaar de meest moderne en beste inrichting in Europa voor de behandeling van mond- en tandziekten. De behandeling geschiedt uitsluitend door bekwame tandartsen-specialisten, onder leiding van tandarts **Alex Mertens. Lage Tarieven.** De gedrukte tarieven zijn kosteloos aan het Instituut verkrijgbaar, hetwelk geopend is alle werkdagen van des morgens 8.30 uur tot des avonds 10 uur, behalve van 6—7 uur. Zondagsmorgens van 10—12 uur.

NATUUR WOLLEN ONDERGOEDEREN
VAN
Janssen & Tilanus
FRIEZENVEEN

Verkrijgbaar in alle qualiteiten en maten bij
ISERIEF & Co. Magazijn „de Prijslijst“
DEN HAAG.
Veenestr. 16-18. Valeriusstr. 29.
Prijscourant op aanvraag gratis.

Waar dineert en luncht gij **goed en goedkoop?**
RESTAURANT BAZARSTRAAT
Bazarstraat 5-7 Den Haag
bij het Vredespaleis en de Scheveningsche Boshjes

is het eenige adres in Den Haag, waar U kunt Lunchen vanaf f 0.75 en Dineeren vanaf f 1.-.
Restaurant à la Carte den geheelen dag. Gebruik van dranken niet verplichtend. Geen fooien.
Aanbevelend, O. F. DE VRIES

Noordeinde 13
speciaal adres voor koopjes
in Bont-, Wintermantels, Demi's en Winterjassen, Overhemden, Dassen, Jaeger- en Macco-Undergoederen, Regenmantels en Jassen in Gummi en Gabardine van f 25.- voor f 8.75, van f 35.- nu f 17.50, van f 50.- nu f 21.50 met zijde gevoerd enz., enz., 's avonds tot 9 uur geopend.

Bad- en Zweminrichting „DE REGENTES“
Telefoon M. 2739 Postrekening 69868
Weimarstraat 63, Den Haag.
In de onmiddellijke nabijheid van de Electr. tramlijnen 3, 5, 12 en de Stoomtram H. S. M.

Moderne inrichting, voldoende aan de hoogste eischen- van hygiëne en comfort voor de bezoekers.

Zwembaden - Kuipbaden - Douchebaden

Zwembadabonnementen en Couponboekjes voor 50 Kuip- of Douchebaden op voordeelige voorwaarden.

Op verlangen Zout-, Zee-, en Dennenloofbaden.

DE HAAG
VB
N.V.

Vereenigde Bakkerijen
DE HAAGSCHE BROODFABRIEK EN DE OUDE VETTE HEN
Bilderdijsstraat 139 - DEN HAAG - Tel. M. 3820

Voor het Kerstfeest bevelen wij aan onze bekende
Weihnachtsstollen
Kerstkransen enz.

Gelieve onze Speciale Prijscourant hiervoor aan te vragen. Verkrijgbaar ook in alle onze Winkels.

ERNEST CASSUTTO TANDARTS
(Lid van de Vereniging „Oost en West“)
Prins Mauritsplein 3
(Plantsoengedeelte)
(VROEGER Fred. Hendriklaan) Telefoon SCH. 61
LAGE VASTE tarieven

De resultaten van de Vierde Algemeene Vergadering van den Volkenbond. 1)

De vierde Algemeene Vergadering van den Volkenbond kwam op 3 September bijeen en eindigde hare werkzaamheden op 29 September. Tot haar president verkoos zij den Cubaanschen gedelegeerde De la Torriente. Eigenlijk had men het oog op den Zwitser Motta of den Zweed Branting, blijkbaar de traditie willende voortzetten om, althans voorloopig, niet een der groote Mogendheden tot het presidium te roepen, maar bij beiden bestond weinig neiging tot aanvaarding van het presidium, zulks in verband met de moeilijke omstandigheden, waarin de vergadering zich reeds bij het begin tengevolge van het Grieksch-Italiaansche conflict bevond. Dit conflict, men kan het zonder bezwaar zeggen, heeft geheel de vergadering beheerscht. Wel is het door den Raad behandeld, wat echter niet wegneemt, dat de weerslag ervan in de algemeene bijeenkomsten duidelijk was. Tenslotte zijn aan de algemeene vergadering onderworpen de vijf punten betreffende de bevoegdheid van den Volkenbond tot ingrijpen in conflicten, die aan het oordeel eener speciale commissie zullen worden onderwerpen. De Algemeene Vergadering heeft zich daarmede vereenigd, al is niet onduidelijk naar voren gekomen, dat men liever het Hof van Justitie te 's-Gravenhage met de bestudeering dezer punten had belast gezien.

De telken jare terugkerende dusgenaamde algemeene beschouwingen, die gehouden worden over het jaarverslag van den Raad, zijn ditmaal van weinig interesse geweest. Dit in verband met het voorstel van den Raad om, hangende de afdoening van het Grieksch-Italiaansche geschil, niet daarover te spreken. Politis (Griekenland) heeft dank gezegd voor den arbeid, verricht ten behoeve der Griekse vluchtelingen; de Albaneesche vertegenwoordigers erkenden, dat hun land zijn bestaan aan den Volkenbond te danken heeft; Sir James Allen (N.-Zee-land), Loudon (Nederland) en Motta (Zwitserland) bepleitten de noodzakelijkheid, dat de amendementen, op het statuut van den Volkenbond aangenomen, ook zullen worden geratificeerd. Nansen (Noorwegen) en Prof. Murray (Z.-Afrika) gaven uitvoerige aandacht aan het vraagstuk van het herstel, en betreurden, dat de oplossing van dit vraagstuk zoo langen tijd op zich doet wachten. Zahle (Denemarken) wees er degenen, die ongeduldig erop wachten, dat de Volkenbond alle landen zal omvatten, op, dat slechts wanneer dit bereikt is, de vrede in Europa zal zijn verzekerd en op den weg van internationaal herstel zal kunnen worden voortgegaan.

Als nieuwe leden werden in deze vergadering toegelaten Ierland (dat door zijn president was vertegenwoordigd), en Abessynië, dat, hoewel wijzende op de roemrijke geschiedenis van het Ethiopische Keizerrijk, toch erkende in beschaving nog bij de overige leden van den Volkenbond ten achter te staan. In de vacature in het Hof van Justitie te 's-Gravenhage werd voorzien door de benoeming van den Braziliaanschen jurist Pessoa, waarbij wat al te veel tot uiting kwam, dat men de leden van dit Hof gedeeltelijk ook naar hunne nationaliteit kiest. De niet-permanente leden van den Raad, die dit jaar allen moesten aftreden, werden herkozen, met uitzondering intusschen van China, in welks plaats Tsjecho-Slowakije zijn intrede in den Raad doet. De vertegenwoordiging van dit land door zijn Minister van Buitenlandsche Zaken Dr. Benesj beteekent zeker eene versterking van den Raad. Een paar jaren tevoren is een amendement aangenomen, krachtens hetwelk de automatische herkiezing van de afgetreden leden niet meer mogelijk is; Spanje,

1) Door gebrek aan plaatsruimte moest dit artikel eenige weken in portefeuille worden gehouden.
Red. Kol. Weekbl.

HET VAN OUDS BEKENDSTAANDE
MUZIEKHUIS „TENZER“
PAUL KRUGERLAAN 114
Gramophoons in alle prijzen vanaf f 15.-
Gramfoonplaten vanaf f 1.50
Reparatie-inrichting voor alle soorten muziekinstrumenten
VERZENDING NAAR OOST EN WEST

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. KRUL
Salon de Rafrâichissements
NOORDEINDE 44 DEN HAAG

dat een der niet-permanente zetels in den Raad bezet, heeft totnutoe dit amendement niet geratificeerd, waardoor het niet in werking kan treden. In deze vergadering heeft Spanje over die houding rechtstreeks en indirect heel wat moeten hooren; zelfs ging van den Nederlandschen gedelegeerde Mr. Limburg eene mislukte poging uit om practisch dit amendement toch in werking te doen treden.

Tot nieuwe wijzigingen in het statuut van den Volkenbond kwam het niet op deze vergadering. Eene voorgestelde wijziging in art. 16, dat de blokade betreft, werd aangehouden. Reeds van de eerste Algemeene Vergadering van 1920 dateert een amendement van Canada ten aanzien van art. 10 van het statuut, krachtens welk artikel de leden van den Volkenbond onderling de integriteit en de politieke onafhankelijkheid van elkanders gebied waarborgen. Het stelt ook vast, dat ingeval van aanval of bedreiging of gevaar van aanval de Raad voorstellen zal doen ten aanzien van de middelen om deze verplichting tot haar recht te brengen. De juridische commissie nu van deze vierde Algemeene Vergadering stelde voor, niet tot wijziging van het artikel over te gaan, maar tot een interpretatieve toevoeging, krachtens welke zou worden vastgelegd, dat de Raad bij aanbeveling van militaire maatregelen, rekening zal houden met den geografischen toestand en de speciale voorwaarden van elk land, terwijl tevens daarin verklaard werd, dat de autoriteiten van ieder land voor zichzelf, hebben uit te maken in hoeverre zij gebonden zijn aan de uitvoering der verplichtingen, bedoeld in art. 10. De Algemeene Vergadering bleek in groote meerderheid bereid zich te vereenigen met deze interpretatie; slechts van de zijde van Panama en Perzië kwam tegenstand, omdat deze eene verzwakking van art. 10 vreesden. Perzië bleek bereid evenals Panama zich van tegenstemmen te onthouden, teneinde de noodzakelijke eenheid niet te verbreken, maar vroeg daartoe uitstel teneinde instructies te vragen. Op voorstel van Canada, dat vier jaren heeft gewacht, ging men daartoe niet over, zoodat de interpretatieve formule niet alle stemmen op zich vereenigde en zoodoende niet als aangenomen is te beschouwen.

De hoofdtaak van deze Algemeene Vergadering was ongetwijfeld gelegen in haar arbeid op het gebied van waarborgverdragen en ontwapening. Zij had voort te bouwen op hetgeen een voorgaand jaar in beginsel was besloten, toen men eene resolutie aannam, waarin aan de tijdelijke gemengde bewapeningscommissie van den Volkenbond werd opgedragen een ontwerp in te dienen voor een waarborgverdrag, dat de Staten jegens elkander zoodanig bindt, dat zij zonder gevaar voor ieders veiligheid, tot beperking van bewapening, leidende tot ontwapening, kunnen overgaan. Nu is de Algemeene Vergadering op dit punt niet verder gekomen dan tot het kennis nemen van het ontwerp, gelijk dit door de derde commissie uit haar midden is vastgesteld en tot het aanbevelen aan de leden van den Raad van de studie van dit ontwerp met de daarbij behorende juridische en wetgevende aanteekeningen. Het ontwerp, gelijk het de derde commissie heeft verlaten, is op zichzelf naar veler oordeel niet krachtiger geworden, wijl het naast het algemeen waarborgtractaat plaats geeft aan de bijzondere waarborgtractaten tusschen bepaalde groepen van landen. Men vreest van zoodanige gedeeltelijke waarborgverdragen, dat zij zullen doen herleven, gedeeltelijk reeds hebben gedaan, de militaire allianties, die in het Europa voor den oorlog juist tot vermeerdering van de bewapeningen en versterking van het politieke wantrouwen hebben geleid.

Het ontwerp is gegrondvest op het beginsel van geene garantie zonder bewapeningsbeperking en geene bewapeningsbeperking zonder garantie. Een algemeene waarborg wordt in het tractaat in beginsel vastgesteld en omschreven; dit is dus de eerste stap. In het geval, dat bepaalde landen daaraan on-

Brandstoffenhandel H. HAVINGA
Oud-Gezagvoerder Kon. Paketvaart-Mij in Ned. Oost-Indië
Lid van de Vereniging „Oost en West“
Leverancier van het Koninklijk Instituut
v. d. Taal-, Land- en Volkenkunde v. N.-I.
Kantoor: HOEKVAART 13a - DEN HAAG - TEL. N. 624

derlins
meerd
een sch
meent
waarbo
stap. De
bond op
beperki
den Vo
schema
afzonde
komen
eene pe
kent de
king be
en de l
den Vol
te zijn.
Onda
zwaren
derde c
meerde
vullend
ter zelf
sluitend
aan den
worpen
geest v
het alg
ning aa
tractate
worden
De A
daat va
missie
missie
waarbo
voor be
ook op
hande
worden
niet to
len toe
kelijk
van de
werken
bod va
resultat
Van
Volken
stelling
bevoege
Zuid-A
door M
zeerste
nationa
tussche
Robert
7.000
van de
is onde
toe te
rijk is
den Vo
de Raad
waarbij
mill. p
staan,
uit Kle
vestigd
den op
dezer c
zant va
De v
dellijk
tocol,
ning v
handel
komste
dubbel
wijl zij

F. P. JANSSEN Rijksweg 135 WASSENAAR

Tel. KIEVIET 562 (Haagsche aansluiting)

REPARATIEWERKPLAATSEN VOOR AUTOMOBIELEN

derling behoefte hebben, wordt de waarborg vermeerderd door speciale verdragen. Ieder land geeft een schema van de wapeningsbeperking, die het meent tengevolge van gedeeltelijken of algemeen waarborg te kunnen volbrengen; dit is de tweede stap. De derde stap is, dat de Raad van den Volkenbond op dezen grondslag een plan van wapeningsbeperking opmaakt, gelijk art. 8 van het statuut van den Volkenbond dit voorschrijft. Nadat zij tot dit schema van den Raad zijn toegetreden, gaan de afzonderlijke Staten ertoe over om te trachten te komen tot de voorgeschreven beperking binnen eene periode, in het tractaat vastgesteld. Dit betekent de vierde en laatste stap. Is zoodanige beperking bereikt, dan treedt de waarborg in werking, en de bepalingen van art. 8 van het statuut van den Volkenbond kunnen geacht worden uitgevoerd te zijn.

Ondanks de daartegen ontwikkelde ernstige bezwaren van principieelen en anderen aard, heeft de derde commissie uit de Algemeene Vergadering bij meerderheid besloten om aan het systeem van aanvullende defensieve tractaten vast te houden. Maar ter zelfder tijd is bepaald, dat deze tractaten uitsluitend zijn toegelaten onder voorwaarde, dat zij aan den Raad van den Volkenbond worden onderworpen en door deze als niet tegenstrijdig met den geest van het statuut van den Volkenbond en van het algemeen tractaat worden erkend. Ter voldoening aan deze voorwaarde moeten deze defensieve tractaten ook in het register van den Volkenbond worden ingeschreven.

De Algemeene Vergadering heeft voorts het mandaat van de gemengde tijdelijke wapeningscommissie met een jaar vernieuwd, en aan deze commissie niet alleen de verdere uitwerking van het waarborgtractaat met daarbij behoorend ontwerp voor wapeningsbeperking opgedragen, doch haar ook opdrachten gegeven inzake de controle op den handel in wapenen, die in een nieuw tractaat moet worden ondergebracht, wijl de Vereenigde Staten niet tot het verdrag van St. Germain van 1919 willen toetreden. De Vereenigde Staten zijn nadrukkelijk uitgenoodigd om met de vertegenwoordigers van de leden van den Volkenbond ook samen te werken teneinde op het gebied van eventueel verbod van particuliere wapenfabricatie definitieve resultaten te bereiken.

Van de economische werkzaamheden, door den Volkenbond verricht, stond het Oostenrijksche herstellingswerk bovenaan. Van verschillende, ook zeer bevoegde zijden als door de Engelsche, Fransche en Zuid-Afrikaansche vertegenwoordigers is de arbeid, door Mr. Zimmerman in Oostenrijk verricht, ten zwaarste geprezen; er is op gewezen, dat deze internationale hulp alleen mogelijk is geworden door de tusschenkomst van den Volkenbond en, gelijk Lord Robert Cecil deed uitkomen, niet meer dan een 7.000 pd. sterl. (f 84.000) heeft gekost. Ten tijde van de bijeenkomst van de Algemeene Vergadering is onderhandeld over eene leening, aan Hongarije toe te staan op gelijken grondslag als voor Oostenrijk is geschied, zoodat ook daar ev. controle van den Volkenbond zal worden toegepast. Voorts heeft de Raad van den Volkenbond het plan goedgekeurd, waarbij aan Griekenland eene leening van 3-5 mill. pd. sterl. (f 36-60 mill.) zal worden toegestaan, in verband met de Grieksche vluchtelingen uit Klein-Azië, die zich daar blijvend hebben gevestigd. Eene speciale commissie zal toezicht houden op den daartoe te verrichten arbeid; president dezer commissie is de heer Morgenthau, vroeger gezant van de Vereenigde Staten te Constantinopel.

De vergadering heeft voorts besloten om onmiddellijk voor onderteekening open te stellen een protocol, betrekking hebbende op de algemeene erkenning van de geldigheid van arbitrale clausule in handelscontracten. Zij heeft zich verder met de uitkomsten van het onderzoek naar het vraagstuk van dubbele belasting en fiscalen uittocht bemoeid, terwijl zij met belangstelling kennis heeft genomen

van het reconstructiewerk, dat in Albanië, Dantzig en Griekenland is volbracht. De bijeenkomst op 15 October d.a.v. van eene internationale conferentie betreffende douane-vraagstukken, werd door de Algemeene Vergadering met instemming begroet, terwijl aan de leden van den Volkenbond ten aanzien van de behandeling van buitenlanders en buitenlandse ondernemingen billijke regelen zijn aanbevolen. De mogelijkheid van internationale actie ten behoeve van de belangen der verbruikers en, in samenwerking met de Arbeidsorganisatie, van de vraagstukken van werkloosheid en arbeidsbemiddeling, is erkend. Ten aanzien van de speciale organisatie voor doorvoer en verkeer is goedgekeurd, dat op 15 November a.s. eene nieuwe internationale conferentie zal samenkomen ter verdere uitwerking van de besluiten, die in 1921 te Barcelona werden genomen. De vergadering nam er met voldoening kennis van, dat materieel in doorvoer en verkeer reeds verbetering is gekomen, doch heeft tevens de verklaring aanvaard, dat definitieve vooruitgang slechts kan worden verwezenlijkt, wanneer het vraagstuk van stabilisatie van valuta en credieten tot oplossing is gebracht. Het betreffende rapport der tweede commissie uit de vergadering doet duidelijk uitkomen, dat slechts dan het financieel comité uit den Volkenbond zijn arbeid kan vervolgen, wanneer de vraagstukken van herstel eene oplossing hebben gevonden.

Ten aanzien van het opiumvraagstuk zijn voor het meerendeel de besluiten van de speciale Opiumcommissie aanvaard. De wensch is uitgesproken, dat Turkije alsnog tot het Opiumverdrag van 1912 zal toetreden en, gezien zijne omvangrijke opiumbelangen, door een lid in de Opiumcommissie zal worden vertegenwoordigd; op de Staten, die tot nu toe het Opiumtractaat nog niet hebben geratificeerd, zal opnieuw aandringing in die richting worden uitgeoefend. De betekenis van aanvaarding door alle leden van den Volkenbond van de invoercertificaten, gelijk door de vergadering van 1922 aanbevolen, is nog eens in het licht gesteld. Twee internationale conferenties op opiumgebied zijn, vermoedelijk samen te roepen in Juli 1924, voorgenomen. Een dezer conferenties zal tot taak hebben om te komen tot eene overeenkomst betreffende vermindering van het quantum van ruwe opium, dat voor import is toegestaan, en tevens over maatregelen, die China heeft te nemen teneinde de onwettige productie en gebruik in dat land tegen te gaan. Eene andere conferentie zal betrekking hebben op eene overeenkomst over de vraag van beperking van de quanta van morfine, heroine, cocaïne en dergelijke verdoovende middelen, waarvan de betekenis meer naar voren komt naarmate het gebruik van opium wordt verboden. Een en ander werd voorgebracht door eene Amerikaansche delegatie onder leiding van senator Porter, den voorzitter van het comité voor buitenlandsche zaken uit den Senaat.

Ten aanzien van de mandaten nam deze vergadering er met voldoening kennis van, dat thans ten opzichte van alle B en C-mandaatgebieden rapporten zijn ingeleverd en besproken. Slechts de bekende aangelegenheid der Bondelzwarten in Z.-W. Afrika gaf aanleiding tot eenige opmerkingen aan het adres van de Zuid-Afrikaansche Unie, die in deze omgeving het mandaat uitvoert. De Zuid-Afrikaansche vertegenwoordiger stelde daartegenover, dat een ieder, die bekend is met de toestanden in het land der Bondelzwarten, geene veroordeeling zal uitspreken over de administratie, gelijk deze daar is gevoerd.

Belangrijke conclusies werden ook genomen ten aanzien van de werkzaamheden enerzijds van de hygiënische organisatie, anderzijds van de commissie voor intellectuele samenwerking. De hygiënische organisatie werkt nauw samen met de commissie voor de epidemieën. Deze laatste heeft aan de vergadering een uitvoerig overzicht gegeven van hare werkzaamheden, ook ten opzichte van de internationale uitwisseling van gezondheidspersoneel en ten aanzien van de verspreiding van kennis omtrent

SPECIALE AFDELING HUWELIJS UITZETTEN INDIESE UIT- RUSTINGEN

VRAAGT GEILLUSTREERDE PRIJSCOURANT

GERZON

DEN HAAG

LOUIS ZELDENRUST

GEDIPLOMEERD DAMESKAPPER
Premier Prix Academie Nationale, Paris

PLEIN 16 — TEL. H. 5460 — DEN HAAG

HAARWERKEN (Speciale bewerking voor de Tropen)
HENNÉ APPLICATIONS (Onschadelijk haarkleuren)
Ondulation Permanente (best. tegen atmosoh. invl.)
FRANSCH MODELHOEDEN en PARFUMERIEËN

P. VAN DEN BRUL

Veenestraat 15 Den Haag

Amsterdam, Hoorn, Leeuwarden, Groningen, Hilversum

Heeren-, Jongens- en Kinderkleding

Speciale afdeling voor

Kleding naar Maat

M. DIJKERMAN

Fred. Hendriklaan 198 - Den Haag - Tel. S. 1384

Schoenen naar Maat

in de beste uitvoering, zeer GEMAKKELIJKE en ELEGANTE MODELLEN

Verzending naar Oost- en West-Indië

P. B. VAN MOORSEL & CO

Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag

DIVAN met ver-
stelbaar
hoofd,
Gobelin overtrek à f 27.-

f 27.-

Goedkoopst adres voor het meubelen en stoffeeren van woningen

LIJSTEN- EN FOTOHANDEL D. DOOLAARD

Reinkenstraat 18 - Den Haag - Telef. M. 3137

KUNSTHANDEL LIJSTENFABRIEK

Speciaal adres v. verzend. n. Indië. Gratis verpakk.

Ga niet naar de Tropen

zonder origineel Voedingszouten
en AURUM POTABILÉ
van JULIUS HENSEL

Deze preparaten zijn daar onmisbaar en meer dan hun gewicht aan goud waard. Vraagt gratis Prospectus aan uw Apotheker of schrijf er om aan

Kantoor Ned. en Kol. „Henselwerke”, Apeldoorn

Modemagazijnen
HENNEMAN & PLUKKER
 Valeriusstr. 28-38
DEN HAAG

Grootste Speciaal Magazijnen
 in Japonnen, Blouses, Rokken,
 Peignoirs, enz. enz.

Gedurende den Winter steeds nieuwe zendingen voile Blouses en Japonnen voor Indië

BESCHIKBAAR.

ROVER	LEVERANCIER OOST EN WEST	OSMOND
RIJWIELEN BIJ		
J.H.C. MERCKEL		
PARKSTRAAT 67 - TEL. H. 3127		
BEEKLAAN 355 - TEL. M. 461		
DEN HAAG		
ALL STEEL	VERZENDT NAAR OOST EN WEST	BATAVIER

Maison van Dooremaalen
 ♦♦♦ Mauritskade 73 ♦♦♦
 Den Haag - Telef. H. 7147

**Uitsluitend prima Dames- en Heeren-
 kleding naar maat**

Zeer billijke prijzen. - Stalen op aanvraag disponibel.

FRANÇOIS BLOM'S
MODERNE KOOKKUNST

Het uitgebreidste Kookboek
 Geb. in linnen Stempelband
f 5.50

Verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij de
 Uitgeefster, Nobelstraat 20, Den Haag.

2DE SWEELINGKSTRAAT 131

Hutkoffers 85 x 50 x 38 f11.-, 100 x 50 x 38 f12.-
 Ruim Koffers 100 x 50 x 50 f 13.50
 Boeken Koffers f 8.-

Allen geh. gepantserd. Reparatie-inrichting

bestrijding van epidemieën. Vooral in het Nabije Oosten is uitnemend werk verricht. De arbeid der commissie voor intellectuele samenwerking onderzocht algemeene instemming; ook de voorgenomen oprichting van eene inter-universitaire afdeling. In verband daarmee werd, op verzoek van Spanje, de mogelijkheid ter sprake gebracht van de stichting eener internationale universiteit, en de instelling in alle landen, aangesloten bij den Volkenbond, van gelijkwaardige diploma's in middelbare scholen. De commissie voor de intellectuele samenwerking zal daarover in eene volgende algemeene vergadering rapport uitbrengen.

Vermelden wij tenslotte nog, dat door deze vergadering aandacht werd gewijd aan het feit, dat door verschillende Staten nog niet is ondertekend het verdrag betreffende den handel in vrouwen en kinderen, door de Algemeene Vergadering van 1921 vastgesteld en ter tekening opgelegd; tevens, dat op dit gebied nieuwe inzichten zijn geopend en nieuwe onderzoekingen, in het bijzonder naar den toestand in elk der landen op zichzelf, zijn voorgenomen. Ook ten aanzien van dit werk werd verklaard, dat in het bijzonder in het Nabije Oosten reeds aanmerkelijke resultaten werden verkregen. En Dr. Nansen, die uitvoerig verslag gaf van zijne bemoeiingen voor Russische vluchtelingen en vluchtelingen in het Nabije Oosten, werd dank gebracht voor deze bemoeiingen en verzocht op den ingeslagen weg voort te gaan.

De begroting werd vastgesteld op totaal 23.233.636 goudfrancs, zulks met inbegrip van het Secretariaat, de Arbeidsorganisatie en het Hof van Justitie te 's-Gravenhage. Groote bezuinigingen zijn op verschillende posten aangebracht, niettegenstaande toch uitbreiding aan het werk van den Volkenbond is gegeven. In verband met de vermindering van de kosten van levensonderhoud te Genève zijn de salarissen over het algemeen met 31 % gereduceerd.

Ziehier kort en zakelijk weergegeven de resultaten, die deze vierde Algemeene Vergadering heeft opgeleverd. Zij zijn, het valt niet te ontkennen, in vergelijking met die bijv. van het vorige jaar en ook van 1921, niet zoo groot als men verwacht had; in het bijzonder heeft de arbeid op het gebied van ontwapening en waarborgcontracten niet geleid tot de voorloopige oplossing, welke men gehoopt had. Dat neemt echter niet weg, dat rekening moet worden gehouden met den eigenaardigen invloed, dien het Grieksch-Italiaansche incident op deze vergadering heeft uitgeoefend en dat in haar credit zeker mag worden geschreven de houding, die zij in dit incident heeft aangenomen. Deze Algemeene Vergadering heeft met kracht vastgehouden aan de bevoegdheid van den Volkenbond om in elk geschil van zijne leden tusschenbeide te komen, ook wanneer het betreft de eer en de onafhankelijkheid van de Staten; eerst de toekomst, het zij een verre, het zij een nabije, zal kunnen uitmaken of deze vergadering slechts eene der vergaderingen van den Volkenbond is geweest zonder meer, dan wel een meer beslissend oogenblik in de ontwikkeling van den Volkenbond heeft geschapen.

V. d. M.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlucht.

De Vrouw in het Gezin.

Wellicht zullen de lezers, op het eerste gezicht, vinden, dat dit onderwerp minder thuis behoort in deze rubriek. Maar zij zullen dan toch wel dadelijk willen toegeven, dat 't een groote, zeer te waardeeren kunst is — meestal in huisvlucht verricht — om een goede huisvrouw en moeder te zijn, vooral in Indië, waar de omstandigheden dikwijls véél moeilijker zijn dan elders.

Daarom is 't zeker niet misplaatst hier met enkele woorden de schoone, leerrijke rede te gedenken j.l.

Grand Pension VILLA DES ROSES
 DUINWEG 22, VAN STOLKPARK
 Scheven. Boschjes.

Eerste Rang Familie-Pension
 Stroomend Koud- en Warm Water
 Voorgroote Families speciale overeenkomst

Voor een Rijwiel gaat men bij de
Fa TIMMERMAN & Co.
 JAVASTR. 40 TASMANSTR. 147 PLETTERIJSTR. 170
 Tel. H. 219 Tel. M. 2509 Tel. H. 3742

RUDGE-WHITWORTH HIMA RIJWIELEN
GOUDSTER

Vrijdagmiddag gehouden door Prof. Dr. R. Casimir voor leerlingen en genoodigden in de „Koloniaal School voor Vrouwen en Meisjes”, Westeinde 46, te 's-Gravenhage, welke drie jaar geleden werd opgericht met het doel: om door middel van verschillende cursussen, jeugdige personen, die naar Oost- of West-Indië gaan, voor te bereiden op de taak, die haar in de tropen wacht.

Spreker begon met te zeggen, dat de vooruitgang in de wereld moet beginnen van binnen uit, met het innerlijk leven van den mensch, in het gezinsleven; en de voorname plaats aan te wijzen, die de vrouw daarbij inneemt, vooral nu zij zich in de laatste 25 jaren, meer en meer ook op maatschappelijk gebied beweegt; hoe, bij een gezonde rassenvermenging, waar geen sprake van overheerschen, doch alleen van dienen is, de groote gedachten van het moderne leven, nadat zij door de smeltkroes der vrouwelijke genegenheid zijn gegaan, uit het gezin worden doorgegeven, hoe de vrouw dan de verbindingsdraad vormt tusschen het licht van den huiselijken kring en de groote centrale der maatschappij.

Spreker herinnert er aan hoe achter menigen heldenfiguur, menige verheven staatsmansloopbaan, menig geniaal pionierswerk, de vrouw staat, die altijd klaar was tot meelevens, opwekken, schragen, steunen en troosten, raadgeven, bemoedigen en aanzetten; en hoe dit dubbel noodig is in het Indische leven met zijn vele ups en downs, terwijl daarentegen vrouwen, die, behaagziek en kooplustig, haarsgelijken den loef trachten af te steken, of die al haar zinnen er op gezet hebben, om maar zoo spoedig mogelijk met een dikken buidel weer naar het Vaderland terug te keeren, menigen man hebben weerhouden van goed werk, dat hij anders zou hebben verricht, hoewel financieel minder loonend.

Waar de man bedrijvig handelend optreedt, moet de echtgenoot de stabiliteit, de rust vertegenwoordigen.

Spreker haalt het beeld aan van Ruskin, die haar vergelijkt bij het kalme meer, waarheen de onstuimig-bruisende bergstroom zich spoedt, om dan samen de stille kracht te vormen, die zware, rijkbeladen vaartuigen kan dragen en vervoeren. Hij zou naast de standbeelden voor den onbekenden soldaat, minstens even mooie monumenten willen opgericht zien voor de vele onbekende zegenaarsters.

Bij de taak der vrouw als huismoeder legde Prof. Casimir den nadruk, dat zij door haar voorbeeld niet alleen invloed uitoefent op hare eigene kinderen, maar ook op die harer inlandsche bedienden, op den wederzijdschen geest van vriendschap en waardeering. Hij haalde 't aardige voorbeeld aan van het tienjarig dochttertje van een zijner vrienden, dat na haar schooltijd geregeld les hield in de garage voor de kinderen der bedienden, en daarbij zóó streng was, als op geen enkele school 't geval is. Niet de minste ongerechtigheid liet zij door den beugel, bij hare liefderijke mededeelzaamheid.

Ook op hygiënisch gebied kan de Hollandische vrouw zoo veel voor de inlanders doen, — spreker haalde hierbij aan hoe Mevrouw van Limburg Stirum verschillende sanatoria had opgericht — in menig opzicht moet zij een zendinge zijn, daarbij bedenkende, dat zij haar geheele volk vertegenwoordigt. Toen spreker onlangs in Zuid-Afrika redevoeringen hield, voelde hij zeer sterk de verantwoordelijkheid: dat naar zijn optreden daar geheel Nederland zou worden beoordeeld.

Ten slotte wees Prof. Casimir op een feit, dat hem van personen, die lang in Indië geweest zijn, altijd zoo pijnlijk getroffen heeft: dat zij geen vaste levensovertuiging hebben betreffende de hoogste denkelijkheden, onverschillig zijn voor eeuwige dingen.

Hoe dikwijls heeft hij, als hij daarover sprak, ten antwoord gekregen: „Daar doen wij niet aan.” Alsof 't een tennis- of danspartijtje gold! Hij kreeg dan den indruk, alsof deze wel met een vollen buidel, maar met een leege ziel waren teruggekomen en

F^A N. LOEB, Noordeinde 107-109
 TEL. H. 3149 DEN HAAG OPGERICHT 1882

Levert op **afbetaling**:

KLEEDING voor Heeren, Dames en Kinderen
 MEUBELN, BEDDEN, TAPIJTEN, Gordijnen
 Complete Woning-Inrichtingen

Gramophoons - Rijwielen - Kachels - Lampen - enz. enz.

CORN. VAN DER SLUIJS
BINNENHUISARCHITECTUUR, MEUBELS, STOFFEN, ENZ.
 ALLEEN NOORDEINDE 162A. DEN HAAG TELEFOON 4782

schrijft daaraan het ongelukkig gevoel van ontevredenheid en leegheid toe, waaraan zoovele oud-Indië-gasten hier lijden. Daarom drukt hij het jonge geslacht, de vrouw, die nu naar Indië gaat, warm op 't hart vooral voor haar hoogste belangen te zorgen, haar ziel te blijven ontwikkelen, zich niet door den invloed van klimaat en omstandigheden te laten verdommelen en verdeezelen. Indië toetst de wilskracht van de vrouw. De woorden van den Z.-Afrikaanschen dichter Langenhove aanhalend, eindigt spreker met: „In de hand van de vrouw ligt de toekomst. De fijnste draden, tusschen Oost en West gesponnen, loopen door de zachte hand van de vrouw.”

Op de Koloniale school wordt getracht die hand daarvoor ontvankelijk te maken, worden pogingen gedaan tot inwijding in de kunst van: een ware toekomst-vrouw te worden in Indië. Veel hangt daarbij natuurlijk ook af van den persoonlijken aanleg der leerlingen.

Prof. Casimir had ruim anderhalf uur gesproken; ons, toehoorders, leek 't niet langer dan een kwartier. Allen waren wij 't er over eens, dat 't verwonderlijk was, hoe iemand, die nooit in Indië geweest is, zulk een juist beeld op de toestanden daar kon hebben. De heer J. F. W. van der Meulen, w.d. Directeur van O. en E. M. V., maakte de opmerking: dat 't zoo goed zou zijn als Prof. Casimir ook op Java en Sumatra voordrachten kwam houden, terwijl hij daarna, hier teruggekomen, zijn eigen indrukken over Indië zou kunnen weergeven. Spreker zeide hiertoe gaarne bereid te zijn, zoo 't hem mogelijk gemaakt werd.

* * *

Verblijvende Teekenen.

In de Haagsche Dagbladen lezen wij het volgende bericht:

In het leslokaal van het Museum van Onderwijs Hekkelaan 4, Den Haag, wordt van Dinsdag 18 tot en met 30 dezer gelegenheid gegeven een collectie teekenaarwerk en enkele voorbeelden van houtsnijwerk van Oost-Indische scholen voor lager onderwijs en van inrichtingen tot opleiding van Inlandsch onderwijzend personeel te bezichtigen.

Het tentoongestelde teekenaarwerk is te beschouwen als een uitvloeisel van maatregelen, die in Ned.-Indië genomen worden om de scholen dienstbaar te maken ook aan andere, dan eenzijdig verstandelijke ontwikkeling.

De heer van der Meulen, w.d. directeur van Onderwijs te Batavia en mej. P. J. Keuchenius, onderwijzeres aan de Kweekschool voor Inlandsche Onderwijzeressen te Salatiga, geven 18, 20, 22, 27, 28 en 29 Dec. een uiteenzetting omtrent de betekenis van het tentoongestelde werk.

Levendig herinneren wij ons nog, hoe reeds jaren geleden, o.a. bij de oprichting der dessa-scholen op Java, door het bestuur van „Boeatan” de meermalen gemaakte opmerking herhaald werd: dat toch behalve lezen, schrijven en rekenen aan de Javaansche jeugd ook handarbeid, zij 't in den eenvoudigsten vorm, geleerd zou worden.

Dit punt werd toen besproken met den heer J. E. Jasper m.v. en belast met onderzoek naar kunstnijverheid-toestanden. Later vernam „Boeatan”, dat men in Indië vond, dat, waar in Nederland handarbeid-onderwijs nog niet verplichtend was, dit zeker in Indië niet behoefde ingevoerd te worden!! Verleden jaar vernamen wij gelukkig, in verband met het z.g. „Adolphisme”, dat in dezen gedachten-gang kentering was gekomen.

Als wij de tentoonstelling gezien en de uiteenzetting gehoord hebben, komen wij hierop terug.

Van Week tot Week.

11—18 DECEMBER.

Vliegtocht Nederland-Indië. Tengevolge van onvoorziene omstandigheden is de beslissing omtrent het doorgaan van den vliegtocht Nederland—Indië

voorloopig uitgesteld tot het voorjaar. Het uitvoerend comité zal binnenkort eene nadere uiteenzetting geven van het verloop van deze aangelegenheid.

Inmiddels meldt een Ind. teleg.: Personen uit den handel, onder voorzitterschap van den heer Muurling, hebben een luchtvaart-comité opgericht, waarvan het hoofddoel is het verleenen van financiële steun voor den vliegtocht Nederland—Indië.

Oorlogsmateriaal voor Ned.-Indië. Volgens een bericht in de Stockholmsche bladen is een contract afgesloten tusschen de Bofors-Maatschappij en de Regering van Ned.-Indië over de levering van oorlogsmateriaal aan Indië voor een bedrag van ongeveer 6 miljoen kronen.

Het Zandberger Werk. Het bestuur der Mij. Zandbergen heeft bij haar afd. toezicht op kinderen uit Ned.-Indië benoemd tot inspecteur hier te lande den heer H. J. de Wit, oud-gewestelijk secretaris en tot vertegenwoordiger in Oost-Indië Dr. J. H. Boeke, adviseur van het volkscredietwezen te Buitenzorg (voorloopig in afwachting van den terugkeer van resident Nieuwenhuijs).

Wetenschappelijke samenkomst van Indische Landbouwtechnici, gehouden te Wageningen. De N.R.C.t van 12 en 13 Dec. gaf uitvoerige overzichten der voordrachten van Prof. mr. J. C. Kielstra over Ontvoogding, regentschapsautonomie en land-schapszelfbestuur; Prof. dr. A. van Bijlert: Rijstbouw voorheen en thans; H. Loos: Bodemonderzoek in Ned.-Indië; Prof. dr. H. M. Quanjier: De sereh- en aanverwante ziekten; Prof. T. J. Beemer: De inlandsche handel ethnographisch beschouwd.

Men deelde ons mede dat deze voordrachten in druk zullen verschijnen.

Koloniaal Museum te Haarlem. Daar binnenkort het nieuwe Museum van het Koloniaal Instituut te Amsterdam geopend zal worden, is besloten het oude Koloniaal Museum in het Paviljoen te Haarlem op 15 Dec. definitief voor het publiek te sluiten. (Ind. Merc.).

Indisch Onderwijs-Comité. Op 28 dezer wordt te 's-Gravenhage een algemeene vergadering gehouden van het Indisch Onderwijs Comité, welk comité zich ten doel stelt de kennis omtrent de beide Indiën in Nederland te verbreiden, meer speciaal op de scholen.

Japansche kruisers. Weltevreden, 17 Dec. De Japansche kruisers Iwate, Yakumo en Asama zijn onder commando van vice-admiraal Shichigoro Saito te Tandjong Priok aangekomen voor een vierdaagsch verblijf.

Tentoonstelling Soemba-weefsels. De Kon. Vereeniging Koloniaal Instituut (afdeeling Volkenkunde) te Amsterdam, houdt een tentoonstelling in het gebouw Keizersgracht 690 van Soemba-weefsels (verzameling Maurenbrecher) van Maandag 17 December tot Dinsdag 15 Januari.

Middel tegen suikerziekte. Volgens zending Plattel bestaat in de Molukken een probaat middel tegen suikerziekte, zoo eenvoudig en zoo goedkoop en toch zoo afdoende, dat men 't moeilijk kan gelooven. Het zijn de jonge bladeren van den wilden blimbingboom, waarvan de vrucht als sambalan bij de rijsttafel wordt gebruikt. De heer Plattel wist van een paar wanhopige diabetes-gevallen, welke door het gebruik van die bladeren — als thee getrokken, absoluut genazen.

Pangéran A' a Widjojo van Jogjakarta vertrok 12 dezer met gevolg naar Parijs om aldaar tot den 17en te verblijven. Den 18en Dec. zou de Prins zich te Marseille inschepen, om met de „Tabanan” naar Indië terug te keeren.

De Haagsche Courant (zie het Nr. van 15 Dec. 1e bl.) vond gelegenheid den Prins voor zijn vertrek te interviewen „over den huidige toestand in onze Koloniën, en wel speciaal op Midden-Java”. Gevraagd naar de oorzaken der spoorwegstaking en de bommenwerperij, antwoordde de Pangéran, die overigens zéér voorzichtig was in zijne uittalingen, onmiddellijk: „In den Sarikat Islam.”

De Gouverneur-Generaal der Philippijnen Wood is naar Manila teruggekeerd. Gouv-Gen. Fock zal hem waarschijnlijk in 1924 een tegenbezoek brengen.

Zeebaboe's en Jongens
 beschikbaar. 203

Te bevragen in „PERSINGGAHAN”

Advies-Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden
 v. Boetzelaerlaan 2 - Tel. Sch. 248

Magazijn van

Heerenhoeden en Pelterijen

EDUARD PELGER

Prinsestraat 35 - Den Haag

Telefoon 3902

BESCHIKBAAR.

ORIGINEELE NESTLE

— BLIJVENDE HAARGOLVING —
 EEN SIERAAD VOOR IEDERE VROU
 DUUR ONGEVEER EEN JAAR - BESLIST ONSCHADELIJK
 Houdbaar bij elke weergesteldheid en bij het haarwassen
 De behandeling uitgevoerd door specialist - Onschadelijk
 haarkleuren - Haarwerken
 D. BAZUINE - Den Haag - Korte Poten 23a - Tel. H. 4274

VERZAMELAARS

*Zij, die Kunstvoorwerpen willen ver-
 koopen of hunne verzameling wenschen
 te completeren, worden attent ge-
 maakt op de rubriek Vraag en Aanbod
 in het Maandblad*

NEDERLANDSCH-INDIË
OUD EN NIEUW

*Prijs f 2.50 per annonce van ten
 hoogste vijf regels. Ter kennismaking
 wordt op aanvraag gratis een nummer
 van ons Maandblad toegezonden*

NOBELSTRAAT 20 TEL. H. 1987*

DEN HAAG

DE HAAGSCHE BEDDENFABRIEK
 PAPESTR. 25 - DEN HAAG - TELEF. H. 5432

DEKENS
BEDDEN
LEDIKANTEN

Levering van **Fabriek aan Verbruiker.**

HOTEL-RUBRIEK

AMSTERDAM

HOTEL CENTRAL Damrak 18	HOTEL KRASNAPOLSKY Warmoesstraat 171-185
THE AMERICAN LUNCHROOM Cy. Kalverstr. 16-18	BESCHIKBAAR.
RESTAURANT „RÉSERVE” Rembrandtplein 4-48	

'S-GRAVENHAGE

PENSION „ARCHIPEL” Balistraat 32	PENSION VAN KLEEF W. de Zwijgerl. 33 Schriftel of Mond. Inlicht. voorh. van Ind. Familiën.
Lunchroom „Thomson, Thomsoni. 31 Voor H.H. Verlofgangers degelijk Pension aangeboden, Zit- en Slaapkamer, f100.- per maand. Zit-Slaapkamer met Pension f 75.- per maand.	

Hotel Rest. „DUINOORD” Sweelinckplein Spec. bezocht d. Ind. Fam. OOSTERWIJK & V. D. LUUR	PENSION „STEPHANUS”, Statenlaan 138, Tel. S. 460 Refer. v. Ind. Famil. voorh.
Lunchroom „THOMSON” Thomsonlaan 31, Den Haag Gezellig Zitje. Bill. prijzen 1ste kl. Consumptie. Aanbevelend. J. VENEMA.	Mevr. SPAAN, van Galen- straat 72, 1ste Etage disponibel. Ref. v. Ind. Families voorhanden.

HAARLEM

HOTEL-PENSION „MINERVA”

Parklaan 86-94, Tel. 433

NIJMEGEN

HOTEL REST. „DE KEIZER” Sporstraat 7	HOTEL CAFÉ REST. „DE POORT VAN KLEEF” Grootestraat 2-4
--	--

WASSENAAR

HOTEL-PENSION „DE KIEVIT” Voll. Pens. vanaf f 7.- p.d.	BESCHIKBAAR.
--	--------------

VENI - VIDI - VICI

Prijs niet den dag, vóór het avond is. Prijs nimmer
Whisky alvorens de gerenommeerde
WHITE & GOLD
te hebben geproefd!
Indien niet te uwent verkrijgbaar schrijf
Vertegenw. Fred. Hendriklaan 73, Tel. S. 316, Den Haag

Haagsche Coöperatieve Keuken

Restaurants

Keppelerstraat 274 . . . . . Tel. M. 2313
Anna v. Buerenstraat 204 - Tel. B. 226
Middagschotel 12-2 uur . . . . . à f 0.65
Diner 5-7 uur . . . . . à f 1.10
Diverse Schotels à la carte.
Uitzending door de geheele stad à 10.76 PER
MAALTIJD en 10.14 bezorgloon PER BUS.

BESCHIKBAAR.

PENSION VILLA „DUINZICHT”

DAMES STRIKWERDA

JOH. v. OLDENBARNEVELT. 76, HOEK FRANKENSLAG
BIJ DE OUDE SCHEVENINGSCHIE WEG EN BOSCHJES
LIJN 8, 10, EN A. - TELEFOON SCHEV. 949.
RUIM UITZICHT MATIGE PRIJZEN

MAISON BLOM

2e Schuytstr. 77-79 - DEN HAAG - Tel. M. 3703

Het adres voor
Diners aan huis bezorgd

Kapitein luitenant ter zee E. M. Wissmann is benoemd tot officier in de Orde van Oranje Nassau. Hij was het die Hr. Ms. depôtschip voor onderzeeboten Pelikaan en de onderzeeboten K 2, K VII en K VIII, welke dezer dagen te Sabang arriveerden, naar Indië heeft overgebracht.

Resident van Madoera. De heer A. H. Maas Geesteranus, assistent-resident met verlof, is benoemd tot resident van Madoera.

Promotie. Universiteit van Amsterdam. Bevorderd tot doctor in de Staatswetenschap op proefschrift: „De progressieve winstbelasting en het Ned.-Indische belastingvraagstuk, een fiscaal-vergelijkende en fiscaal-economische studie”, Mr. B. J. F. Steinmetz.

De nieuwe Directeur van onderwijs. De parlements-redacteur van het Volk meldt aan zijn blad: Naar wij van bevoegde zijde vernemen, zal de onder-directeur van onderwijs en eeredienst in Indië, de heer J. F. W. van der Meulen, met verlof hier te lande, half Januari per stoomschip Insulinde naar Indië vertrekken om daar na aankomst op te treden als directeur van onderwijs en eeredienst, ter vervulling van de vacature ontstaan door de benoeming van den vorigen directeur, mr. Creutzberg, tot lid van den Raad van Indië.

Kapitein C. J. Ot. Uit Bandoeng is hier te lande bericht ontvangen van het overlijden, op den leeftijd van 52 jaar, van den heer C. J. Ot, gepens. kapitein der inf. O.-I. leger, divisie-kommandant 1ste kl. der gewapende politie te Benkoelen. De overledene droeg het ridderkruis van de Militaire Willemsorde.

Mr. T. I. A. Nuyens. Te Haarlem is op 64-jarigen leeftijd overleden Mr. T. I. A. Nuyens, oud-gouverneur van Curaçao. De overledene was ridder in de orde van den Nederlandschen Leeuw en drager van eenige buitenlandsche onderscheidingen.

De overledene is geboren als zoon van den bekenden geschiedschrijver dr. W. Nuyens, te Westwoud op 25 October 1859. Na te Amsterdam en te Leuven in de rechten te hebben gestudeerd, promoveerde hij op 20 October 1884. In 1888 vertrok mr. Nuyens naar Curaçao, waar hij in 1900 tot procureur-generaal en 16 October 1909 tot gouverneur werd benoemd. Tot 1919 bleef hij in laatstgenoemde functie werkzaam, in welk jaar hij naar Nederland terugkeerde.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De Poenale Sanctie in den Volksraad.

In de *Loc.* van 22, 24 en 25 Oct. wordt het Afd. verslag van den Volksraad, inzake de wijziging en aanvulling van de *koelie-ordonnantie* voor Sumatra's Oostkust, weergegeven.

De *Loc.* van 31 Oct. en 1 Nov. vermeldt het Antwoord der Regeering op dit Afdelingsverslag.

Volgens den Overzichtschrjver in de *Locomotief*, (van 3, 5, 9 en 10 Nov.) geeft de categorische verklaring aan het slot van de schitterende 2½ uur lange rede van den Dir. van Justitie, mr. Cowan, wel heel duidelijk het standpunt weer, dat de Regeering thans ten aanzien der P. S. heeft ingenomen en beloofd in afzienbaren tijd niet meer te verlaten:

„De Regeering heeft de poenale sanctie voor het komende tijdperk dringend, onvoorwaardelijk en onverkort noodig, als een der belangrijkste middelen, die thans meer dan ooit 's Lands welvaart moeten helpen waarborgen. Zij acht deze poenale sanctie strikt wel een buitengewoon middel, doch als zoodanig gerechtvaardigd door de bijzondere omstandigheden, waarin de Buitengewesten door hun bevolkingsschaarschte voorschands nog verkeren, en, zooals de poenale sanctie zich, met de arbeidsinspectie naast zich, in Indië heeft ontwikkeld, ook volkomen bestaanbaar voor het oog der praktische moraliteit.”

De *Java-Bode* (van 5 Nov.) vestigt de aandacht op de uitnemende rede van den heer *Roep*, waarin spr. wijst op de vrije emigratie, welke uitkomsten wel de verwachting wettigen, dat langs dien weg veel kwaads, dat de beroepswerving aankleeft, zal zijn te voorkomen. Volgens de *Java-Bode* verdient deze kwestie de

HOTEL-PENSION PHILADELPHIA

LEIDSCHKE KADE 94, tegenover het Leidsche Boschje.
AMSTERDAM - TEL. Z. 3275.

Zeer aanbevelenswaardig voor Indische Families.
: DAGELIJKS RIJSTAFEL :
INDISCH EN EUROPEESCH RESTAURANT.
KAMERS MET EN ZONDER BADKAMER.
Centr. Verwarming. Lift.

volle aandacht der Regeering, wijl het blad volkomen instemt met de meening van den eminenten econoom *E. Helfferich*, ontvouwd in de Aug.-afl. van *Kol. Stud.*, die een breed-opgezette economische ontsluiting van de Buitengewesten een primordiale eisch acht voor een gezonde uitbreiding en verdere ontwikkeling der koloniale huishouding. Hoe krachtiger de vrije emigratie zich ontwikkelt, hoe te sneller komen de Buitengewesten binnen het bereik van den ondernemer, en des te eerder zullen de nieuwe bronnen kunnen worden aangeboord, zonder welke aan een belangrijke toename van Indië's welvaart met recht mag worden getwijfeld.

In het *Bat. Nwsbl.* (van 7 Nov.) en het *Soer. Hbl.* (van 9 Nov.) releveert de overzichtschrjver o.m. de bekentenissen van *mr. Cowan*, dat misbruiken van algemeen aard toch ook nog wel voorkomen, en wel voornamelijk op afgelegen ondernemingen, waar „niet zoo vaak” inspectie kan plaats hebben.

Wat het Europeesche groote bedrijf betreft, kon de heer *Cowan* mededeelen, dat in den jongsten tijd niet minder dan elf zeer groote maatschappijen van vestiging hadden afgezien. Het aantal, dat plannen gemaakt had en zich terugtrok op advies van zakenvrienden — en daarvan weet de Regeering uiteraard niet — is natuurlijk veel grooter. Maar zekere inlichtingen had de Regeering omtrent deze elf gekregen, en twee ervan waren reeds bereid geweest tot f 50 miljoen in den Sumatraanschen grond te steken! Dat buitenkansje is ons ontgaan, en het laat zich aanzien, dat thans de bereidheid tot investatie voorloopig niet meer zó groot zal zijn. Intusschen is al veel gewonnen, wanneer eindelijk met volkomen zekerheid kan worden aangegeven, welke plannen ten aanzien van de handhaving der P. S. bestaan. Die zekerheid te geven bedoelt het ontwerp, en de moties-Kerkkamp en Stokvis, die juist de onzekerheid als intrinsiek element bezitten, zijn dus reeds daarom volkomen onaanvaardbaar.

De Poenale Sanctie gehandhaafd.

De *Deli Crt.* (van 8 Nov.) bericht de door den Volksraad genomen beslissing, in het kort samengevat: „De P. S. blijft gehandhaafd, de maximumduur der reëngagementscontracten blijft op 18 maanden bepaald en de Arbeids-Inspectie zal uitgebreid worden.” Het blad zegt hiervan o.m.:

Zooals men weet moet het voorstel nog door de Staten-Generaal behandeld en bekrachtigd worden, doch wij zijn van meening, dat dit thans vrijwel zonder bezwaar zal geschieden. Ook al zijn op wetgevend gebied in het algemeen verrassingen nooit buitengesloten, dan meenen we toch reeds Ned.-Indië in het algemeen en de Oostkust van Sumatra in het bijzonder te mogen gelukwenschen met de genomen beslissing.

De groote beteekenis van het aangenomen voorstel is wel — wij wezen daar maanden geleden reeds op — dat de kwestie der P. S. thans voor een aantal jaren buiten twijfel is gesteld. Bij de behandeling van het ontwerp is duidelijk in het licht gesteld, dat juist de periode van onzekerheid der laatste vijf jaren van zó groot nadeel is geweest voor de cultures in de Buitengewesten en daarmee voor geheel Ned.-Indië.

Wij beschouwen het dan ook als de groote verdienste van het bewind-Fock, dat het op dit gebied de bestaande onzekerheid heeft vervangen door zekerheid, waarop voortgebouwd kan worden. Want in de toekomst, nog meer dan in het verleden, zal blijken hoe Ned.-Indië voor zijn verdere ontwikkeling aangewezen zal zijn op de Buitengewesten. En daarmee in de eerste plaats op de arbeidszekerheid in die Gewesten.

In het bijzonder past een woord van hulde voor die Inlandsche leden, die de poenale sanctie als een economische noodzakelijkheid aanvaardden en die in zagen, dat zij met de verwerping van het stelsel noch de contractkoelies, noch het land een dienst zouden bewijzen. Want wie op de hoogte is van de bevolkingsklasse, waaruit de koelie gerecrueteerd wordt, die weet dat hij er met het sluiten van zijn contract op vooruit gaat en zeker niet achteruit. De koelie ter Oostkust van Sumatra heeft, in het algemeen gesproken, een heel wat beter bestaan dan de arme bevolking van het west Kedoe, de Vorstenlanden en de groote steden van Java, waar het grootste deel der arbeiders wordt aangeworven. Men behoeft daarvoor slechts de weldoervoede, gezonde en vrijmoedige arbeiders in Deli te vergelijken, met de ondervoede en door ziekte verzwakte makkers uit de *deessa's*, waar ze geboren zijn.

Reorganisatie der politie.

Van politiezijde komt in het *Soer. Hbl.* (van 13 Nov.) een schrijven voor, naar aanleiding van de acht opzienbare artikelen in dat blad, over „*het politiechaudal te Batavia*”.

Restaurant „GUDE”

WEIMARSTRAAT 341 TELEFOON N. 5240

Diners vanaf . . . . . 80 cent
Dagschotel (tusschen 12 en 2 uur) . 60 cent
Uitzending van Diners tusschen 4 en 7 uur
Kamers met pension vanaf f 50.- per maand

Aanbevelend, EUG. J. D'HAINE

Hôtel de l'Europe

AMSTERDAM

HUIS VAN DEN EERSTEN RANG

ZALEN VOOR PARTIJEN

5

Hotel „PROMENADE”
Oude Schev. weg 21
TEL. SCH. 454
Aangenaam Zomer- en Winterverblijf
Prachtige ligging :: Matige Prijzen

American Hotel - Amsterdam
Hotel en Café-Restaurant le Rang. 131
Schoonste Ligging - Modernste Inrichting
Electrische Verlichting - Centrale Verwarming
Electrische Personenlift
Omnibus aan 't Station - Matige Prijzen
A. W. VOLMER, Directeur.
Tel. Interc. 4737. Code 5th Edition A. B. C.

O.m. wordt hierin gezegd, dat het juist de commissarissen van politie zelf te Batavia geweest zijn, die de kat de bel aanbonden en die zich ook nu — met de reorganisatie — niet de kaas van het brood zullen laten eten. Veranderingen en verbeteringen zijn er zeer zeker noodig en zullen er ook komen, mede dank zij het initiatief van de commissarissen van politie zelf, die een geheel plan tot herziening der bestaande organisatie gereed hadden, toen de catastrofe te Batavia tusschenbeide kwam. De invoering van dit plan kan met heel wat minder kosten gepaard gaan en berust op heel wat gezonder basis, dan dat, waarnaar schrijver de politie-organisatie wil herzien.

Het Soer. Hbl. voegt hier o.m. aan toe: Nogmaals moeten wij nadrukkelijk erop wijzen, dat onze medewerker in zijn publicaties uitsluitend het algemeene belang voor ogen had. Hij is, naar gebleken is, over het geheel uitstekend geïnformeerd geweest. Dat van politiezijde gestreden wordt voor de eer van het corps, valt slechts te apprecieeren. Onze medewerker, die niets op losse gronden heeft gezegd, kan zich — de journalistieke ervaring leert dit in zoo menig opzicht — nochtans in een enkel onderdeel vergist hebben, wat de algemeene strekking der artikelen niet aantast. Tegenover zijn reorganisatieplan stellen de inzenders een ander. Beiden hebben hun pro en contra, en zooals overal, kan ook hier uit botsing van meeningen de waarheid te voorschijn komen.

De Regeering en hare Mohamedaansche onderdanen.

Mr. Thomas betoogt in de *Java-Bode* (van 3 Nov.) dat de taak, welke de Regeering tegenover de Mohamedaansche bevolking in Ned.-Indië te vervullen heeft, uiterst delicaat is. Die taak wordt er niet gemakkelijker op, nu de Mohamedaansche landen der wereld zich nauwer aan elkaar aangesloten hebben, als 't ware stelling nemend tegenover het niet-Mohamedaansche gedeelte der wereld, het oog voortdurend gericht op de bejegening, welke aan Mohamedanen te beurt valt in de door Christenstaten bestuurde landen.

Schr. citeert dan uit de *Aksjam* van 1 Juli j.l. (te Konstantinopel verschijnend) een artikel over de bejegening der Mohamedanen in Ned.-Indië en een bericht van den Bataviaschen correspondent van *The Times*, waaruit blijkt dat de beambten van de Staatspoor gestaat hebben en dat de Mohamedanen op Java reeds begonnen zijn hunne oogen te openen.

Mr. Th. vervolgt: Dat zij een voorstelling van zaken hebben gegeven, welke in hoofdzaak hemelsbreed van de werkelijkheid afwijkt, behoeft niet gezegd. Maar juist in die scheeve voorstelling kan een groot gevaar schuilen.

De coalitie der Mohamedaansche Rijken, met de Turksche Republiek aan het hoofd, is een nieuwe wereldmacht geworden, waarmede de Christenstaten, vooral zij, welke ook over Mohamedanen gezag voeren, terdege rekening moeten houden. Waar verkeerde voorstellingen bestaan, zooals in het hierboven door mij aangeduide geval, moeten zij recht gezet worden, voordat zij onder de Mohamedaansche volken als een openbare meening hebben postgevat. Het kan niet anders dan in het belang van onze Mohamedaansche mede-ingezetenen en dus ook van geheel Indië zijn, indien de Regeering door tusschenkomst van hare gezanten de verkeerd ingelichte bladen tijdig op hunne dwalingen deed wijzen, en het komt mij voor, dat de *Aksjam* zulk een toelichtende verklaring dringend noodig heeft.

Onderhoud met den heer Kasteleijn.

De heer J. S. C. Kasteleijn, oud-hoofd-administrateur van de Amsterdam-Deli-Compagnie, is op een reis door Sumatra en Java; toen hij de *Oostkust van Sumatra* bezocht had, was het voor den redacteur van de *Deli Crt.* (zie het no. van 7 Nov.) een aanleiding hem eens naar zijn bevindingen te vragen.

Gevraagd naar de reden van zijn overkomst, verklaarde de heer K., dat die, behoudens zakelijke aangelegenheden, belangstelling was voor Deli. Het behoort nauwelijks gezegd te worden, dat hij, die zoo vele jaren het plantersleven in Indië heeft meegemaakt, altijd belangstelling gehad heeft voor het belangrijke culturgebied, dat de Oostkust is. Welnu, ten einde die belangstelling te onderhouden en niet te doen verflauwen, is het z.i. gewenscht om op gezette tijden eens naar Indië over te steken. Hetgeen voor wie zich met Indië heeft bezig te houden, om welke reden dan ook, van belang is voor het vereischte contact. Want op verren afstand verliest men de plaatselijke omstandigheden uit het oog, terwijl het toch in het belang van een juist voordeel is, zich daarvan op de hoogte te houden.

Vandaar, dat het raadzaam is zich door eigen aanschouwing weer eens te oriënteeren, opdat niet een onjuist inzicht, als gevolg van den verren afstand, van waar men in Holland de Indische toestanden bezien moet, tot verkeerde gevolgtrekkingen leidt.

En geldt dat ook niet, zoo werd ter loops opgemerkt, voor de politiek? De kiesrechtactie moet, van Indië uit bezien, tot zekere hoogte praematuur geacht worden. Omdat de Inlandsche bevolking er goeddeels nog niet rijp voor is en slechts evolutionair de kiesrechtregeling zich zal kunnen ontwikkelen. (Waarbij nog komt, dat ook de onderbouw voor een goed functioneerende kiesrecht-organisatie nog goeddeels ontbreekt. De decentralisatie is nog slechts in een eer stadium; het gemeente- en provinciewezen zal alle groeien moeten. *Red. D. C.*)

De heer Kasteleijn heeft zitting in het bestuur der Kartinscholen en in het hoofdbestuur van het algemeen Nederlandsch Verbond voor de groep Ned. Oost-Indië. De Afdeeling van het A. N. V.: „Oostkust van Sumatra en omliggende streken” geeft weinig teekenen van leven en in het algemeen betreunde de heer K. het, dat het A. N. V. in Ned.-Indië niet veel meer belangstelling vindt.

Juist waar-men in een land als Indië de open deuropolitiek volgt, volgen moet, heeft men er voor te waken, dat eigen nationaliteit niet verloren gaat. Zoo niet, dan loopt men gevaar te ver„internationaliseeren”. Die open deur politiek brengt mede, dat men in Indië allerlei nationaliteiten toelaat; maar dan zou men er ook voor, eigen nationaliteit te midden daarvan, ongerept te handhaven. Het doel van het A. N. V. is in algemeen zinnig menigeen wellicht niet onbekend, maar daarmee is er nog niet voldoende belangstelling voor verkregen. Reden waarom we deze gelegenheid aangrijpen er nog eens op te wijzen. Men moet zich vooral afvragen niet wat geeft mij het Verbond, doch waartoe men door zijn lidmaatschap meewerkt, en dat is tot de instandhouding en bevordering van de stamverwantschap, van de Nederlandsche nationaliteit.

Overigens liep het onderhoud over cultuuraangelegenheden, voornamelijk over de rubber- en oliepalmen-cultuur, de Poenale sanctie en de bevordering van het rubbergebruik. Hiervoor is een *Propaganda-afdeeling van de Intern. Verg. voor de Rubbercultuur in Ned. Indië* opgericht, waarin ook de heer K. zitting heeft. De heer K. achtte het van belang iedereen op te wekken zijn aandacht er aan te schenken of er nog nieuwe gebruiksmogelijkheden voor rubber zijn.

Wie eenig denkbeeld heeft, kan zich tot het propaganda-comité wenden, dat voortdurend in verbinding staat met den „Rijksvoorlichtingsdienst ten behoeve van den Rubberhandel en de Rubbernijverheid”, gevestigd te Delft. De rechten van den uitvinder worden gewaarborgd en proeven worden eventueel betaald; in elk geval wordt steun verleend.

UIT DE INLANDSCHE PERS.

Een en ander over hygiënische toestanden in de Kampongs van de Hoofdplaats Padang (Westkust van Sumatra).

II (Slot).

Evenals ieder ander, steunt ook de schrijver elken maatregel, welke tot verbetering van hygiënische toestanden kan leiden, en kans van slagen biedt.

Doch de uitvoering daarvan moet behoorlijk worden voorbereid en wel op de wijze dat de kampongbewoners te voren weten wat de gezagvoerenden willen en hoe zij de gegeven voorschriften uitgevoerd wenschen te zien.

De schrijver acht dit te meer noodig omdat de onstemming van de vele personen, die reeds met geldboete zijn gestraft niet gering is, hetgeen voorkomen had kunnen worden als men niet zulk een haast had gemaakt met de uitvoering en den menschen ook eens gelegenheid had gegeven zich te uiten.

Doch dit mocht niet; men had alleen te betalen. Het is gemakkelijk in Padang's straten goten en waterleidingen, in het belang van den vuilnisafvoer, te maken, doch in de kampongs, waarin de Gemeente niets voor dien afvoer doet, is dat zeer moeilijk voor de bewoners, in aanmerking genomen het feit dat de huizen zoo dikwijls verspreid staan op een vrij uitgestrekt terrein.

Die omstandigheid maakt den gotenaanleg door de bevolking zeer kostbaar.

Hetzelfde is het geval in een complex van vele woningen, waarin de huizen door elkander zijn gebouwd. Nu kan men natuurlijk toch wel den individueelen

Hotel „de Leeuwerik”
KRUISSTRAAT 30-32 :: HAARLEM
TELEFOON 514
Huis van den Eersten Rang
CENTRALE VERWARMING.

Lunchroom
DE OUDE VETTE HEN
DEN HAAG bij het Stadhuis

Aan de Leden
van „Oost en West”

Het bestaan van het „Koloniaal Weekblad” is, dit behoeft geen betoog, een levensbehoefte voor Uw vereeniging.

Ten gevolge der heerschende malaise wordt het bestaan van genoemd blad bedreigd.

Op twee manieren kunt U het orgaan steunen:

- 1°. door de adverteerders, die Uw weekblad helpen financieren, met Uw inkoop te bevoordeelen en daarbij den naam van het blad te vermelden,
- 2°. door Uw leveranciers aan te sporen in Uw orgaan te adverteeren, of door onzen reiziger bij Uw leveranciers een introductie te verschaffen.

Mogen wij op Uw medewerking in deze rekenen?

DE UITGEEFSTER.

Dansen leeren in 4 Lessen

Aan de ACADEMIE DE DANSE MODERNE
N. DE PARMENTIER
: Bezuidenhoutsche weg 11 :

bestaat gelegenheid tot onderricht in de dansen die thans in de Hoofdsteden van Europa en vogue zijn.
Aan beginners van elken leeftijd, zoowel aan hen, die elders geen resultaat bereikten wordt gegarandeerd, dat zij na vier lessen overal kunnen dansen.
Inlichtingen dagelijks van 11 tot 12 en van 2 tot 9 uur.

Zijt Gij Abonné

van het rijk Geïllustreerde
Maandblad

NEDERLANDSCH INDIË
OUD EN NIEUW

Zoo niet, vraag dan gratis proefnummer
aan bij de Administratie

PRIJS PER JAARGANG f 20.—

Te voldoen in twee halfjaarlijksche termijnen
van f 10.—

Losse nummers f 2.50

Nobelstraat 20 Den Haag
Telefoon H. 1987*

NEDERLANDSCHE HANDEL - MAATSCHAPPIJ

Gestort Kapitaal . . . . . f 80,000,000.-
Statutaire Reserve . . . . . - 19,769,180.-
Buitengewone Reserve . . . . . - 22,660,000.-

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten

Incasseringen en Financieringen.

Schriftelijke en Telegrafische Credieten.

Reiscrédietbrieven.

Deposito's.

Rekeningen-Courant.

Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken.

't SPORTHUIS

v/h E. ARNOUITS

GRAVENSTRAAT tegenover de Bonneterie DEN HAAG

HEEREN
MODE
ARTIKELEN

PRIMA

Engelsche
Regenjassen

voor

Dames en Heeren.

Wanneer U

PERIODIEKEN

wilt uitgeven, wend U dan tot ons. Wij zijn daarvoor speciaal ingericht en kunnen derhalve voor

goede en tijdige aflevering

zorg dragen. Desgewenscht verzorgen wij voor U de

Administratie en Expeditie

Onze rotatiepersen staan gereed voor uw **grote op-lagen**, onze prima snelpersen voor die tijdschriften, waarbij het vooral op **kunstdruk** aankomt

N.V. Drukkerij Ten Hagen

Nobelstr. 20, Den Haag, Tel. H. 1987*

Nederlandsch Administratiekantoor

Hoofdkantoor: WILLEMSPARKWEG 4 - AMSTERDAM

Bijkantoor: 's-HERTOGENBOSCH, Parade 1, Tel. No. 1079

ALLE BANKZAKEN

Verstrekt gratis advies betreffende alle fondsen en aandelen, verhandelt valuta op termijn, belast zich met uitvoering van orders op de Amsterdamsche Beurs. S.

ROTTERDAMSCH LLOYD

Directie: WM. RUYSS & ZONEN - ROTTERDAM

Geregelde MAIL- en PASSAGIERSDIENST van ROTTERDAM naar NEDERLANDSCH-INDIË met aansluiting naar alle havens in den IND.-ARCHIPEL

LUXUEUS INGERICHTE MAILBOOTEN, alle voorzien van draadlooze telegrafie en onderwater-klokksignaal.

gotenaanleg met kracht doorzetten, doch dan zou men een kostbaar samenstel van goten krijgen, dat veel zou hebben van een uitgebreid telefoonnet, hetwelk aan aanlegkosten de financiële krachten van de kampong-bewoners te boven zouden gaan.

Het is noodzakelijk dat ook de aandacht wordt geschonken aan het feit, dat zoovele Padangsche kampongs in moerassen zijn gelegen, een primitieve toestand, die beschamend is voor de gemeente.

Wie is nu voor dien toestand verantwoordelijk, vraagt de schrijver?

Volgens de bestaande voorschriften is dat de belanghebbende bevolking, doch die kan uit gebrek aan geld, ophoogings- en verhardingsmateriaal bezwaarlijk de moerasdemping tot stand brengen.

Het stadium, waarin deze aangelegenheid verkeert, is in het kort dus zóódanig, dat de Geneeskundige Dienst verklaart dat de Padangsche kampongs ongezonder en haarden van besmetting zijn en dat de bevolking, hoewel niet onwillig, niet in staat is de geldelijke lasten te dragen, welke aan de uitgevaardigde gezondheidsvoorschriften verbonden zijn.

Het is toch voldoende bekend, dat de bewoners van de Padangsche buitenkampongs niet kapitaalkrachtig zijn en te dien aanzien de vergelijking met hunne landgenooten in de stad Padang niet kunnen doorstaan.

De schrijver is van meening, dat als de Gemeente het goede voorbeeld gaf en een model-kampong aanlegde, de bevolking in de kampongs gaarne den nieuwen aanleg zoude volgen.

Zij zouden dan misschien begrijpen hetgeen thans nog niet begrepen wordt.

De moeilijkheid om het kampong-saneeringsvraagstuk te Padang en omstreken op afdoende wijze op te lossen, schijnt wel te zijn het verspreid wonen, waarin het kampongvolk heil liet uit een oogenpunt van brandgevaar en isolering, ingeval besmettelijke ziekten uitbreken.

De stad Padang bleef misschien om die reden wel van de pestziekte verschoond.

Over het algemeen valt over den gezondheidstoestand van de stad Padang niet te klagen.

Wel is waar werden gevallen van besmettelijke ziekten steeds vastgesteld, doch als men den toestand vergelijkt met dien van de groote steden op Java, dan valt de gezondheidstoestand van Padang te roemen.

De stad is vol geboomte, dat haar niet alleen schoonheid geeft, doch tevens schaduw en koelte aan de bewoners brengt.

Het doel, dat de schrijver met zijn opstel heeft gehad, is geweest de hoop te uiten, dat de bevoegde autoriteit hare aandacht zou willen schenken aan de door hem voorgebrachte punten, n.l.:

I. dat de nieuwe gezondheidsvoorschriften zijn in toepassing gebracht, zonder dat de bevolking in de Padangsche kampong daarvan te voren op de hoogte was gebracht;

II. dat het niet wenschelijk is de buitenkampongs met de stadskampongs te vergelijken;

III. dat het aanbeveling verdient door de Gemeente Padang een model-kampong te doen sichten.

Hij ziet daarin — na ruggespraak van tal van personen — het enige middel om de uitgevaardigde gezondheidsvoorschriften door de minder intellectuele kampongbevolking te doen begrijpen.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

De brand ter hoofdplaats Padang (Westkust van Sumatra) op 2 Augustus 1923.

De 2e Augustus 1923 was voor de hoofdplaats Padang een ongelukkige dag, toen de Chinese vestiging aldaar met de kampongs Pondok en Kali Ketjil in vlammen opgingen en door het vuur totaal werden vernietigd.

Het handelselement van de geheele stad werd dien-tengevolge in de grootste droefgeestige moeilijkheden gewikkeld.

Honderden Chinese families treuren over het verlies van zoovele goederen, welke met groote moeite en ernstige vlijt in de laatste jaren waren verzameld.

Een 141-tal woningen, opslagplaatsen, winkels en schuren werden een prooi der vlammen, terwijl tientallen assurantie-koningsies aansprakelijk zijn voor de uitbetaling van een half miljoen gulden.

Waar deze crediet ontvingen van de Europeesche firma's, geraakten ook deze in niet geringe mate in het gedrang.

De brand van 2 Augustus 1923 was, zoo schrijft „Brani Betoel" in de „Sinar Sumatra" van den 11en

„SALLANDIA"

(GEDEPONEERD FABRIEKSMERK)

LINOLEUMWAS - WRIJFWAS

DE BESTE

CHEMISCHE FABRIEK „SALLANDIA", ZWOLLE

DE BAS & Co., Bankiers

HEERENGRAGHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

:: Safe-Inrichting ::

dier maand, dus een ware ramp voor de stad Padang. Het waren niet alleen Chineseche en Bombay-tokohouders, doch ook Inlandsche waronghouders, die getroffen werden en zeker niet het minst het Niassche element ter hoofdplaats, dat zich nauwelijks wist te redden.

Voor 80 pCt. van de gehele schade is het Chineseche element betrokken, hetgeen zeer goed is na te gaan door hen, die zich persoonlijk en plaatselijk hebben kunnen overtuigen van den tegenwoordigen toestand en van hetgeen is overgebleven op de plaats, waar eenmaal de Chineseche vestiging stond.

Toen de brand bij helderen dag uitbrak, hielp men, schreeuwende en huilende, zooals gewoonlijk, eerst zich zelf.

Menschelijke slachtoffers van het vuur waren er niet, behalve één Inlander, die den moed had zich door het vuur heen te begeven en zijne familieleden wilde redden.

Deze waren echter reeds door anderen geholpen, zoodat de menschelevende zelfopoffering van dezen moedigen Inlander, die het slachtoffer werd van de groote hitte, niet werd beloond.

Een woord van hulde aan dezen dappere vindt de verslaggever, en zeker velen met hem, hier op zijne plaats.

Voor de toko-eigenaren, wier brandschade door assurantie wordt gedekt en die slechts hebben te wachten op de uitkeering der assurantiepenningen, is de toestand wel te overkomen, doch voor hen, die door den brand werkeloos zijn geworden, en dat zijn er velen, is de toestand hopeloos en wel zóódanig, dat de schrijver de hulp en den steun van elders moet inroepen.

Hij hoopt dan ook, dat, na kennisname van den te Padang plaats gehad hebbenden brand, de menschelevenden de handen ineem zullen slaan en die maatregelen zullen weten te beramen, die tot leniging van den werkelijken nood kan leiden.

De tijden zijn zeker moeilijk en de tegenwoordige malaise draagt daartoe veel bij, doch niettemin acht de schrijver het inroepen der milddadigheid plicht.

Iedereen en zeker niet het minst de Gemeente Padang vervulle ten deze eene taak.

Elke gave, hoe klein ook, is welkom en nuttig besteed, want de getroffen hebben niet alleen honger, doch zijn bovendien beroofd van huisvesting en kleedij, terwijl het zoo moeilijk is een nieuwen werkkring te vinden.

Vele kleintjes maken één groote, hetgeen voor de lezers van de Sinar Sumatra en voor het Brandcomité ter plaatse wellicht de aanleiding zal wezen tot het geven van datgene, dat kan worden gemist.

Zij, die zich ten deze opofferingen willen getroosten, kunnen hunne giften op gaven inzenden aan het Hoofdcmité, dat zich ter hoofdplaats Padang heeft gevormd, terwijl de hulp van de Pers in deze aangelegenheid wordt ingeroepen en op den hoogsten prijs zal worden gesteld.

De Indische Courant te Batavia, de Sumatra-Bode, Radio, Tjaja Soematra, Kabanaran en de Sinar Sumatra gingen reeds voor.

Wie volgt?

Voor de Nederlanders, die goede herinneringen aan de Westkust van Sumatra hebben bewaard, is er misschien, na kennisname van het vorenstaande, aanleiding om ook van hunne klinkende belangstelling te doen blijken.

Ten slotte zij hier nog medegedeeld, dat de brand, waarvan hier sprake is, volgens berichten voorkomende in de „Sinar Sumatra" van 6 Augustus 1923, zulk een omvang heeft kunnen nemen tengevolge van langdurige droogte, hevigen wind en gebrek aan water.

Literatuur-Overzicht.

Toen Indië verloren was.

Onder dit opschrift een beschouwing in twee opvolgende Nos. (1 en 8 Dec.) van het weekblad „Holland Express". Bij de lezing van dit sombere toekomstbeeld voelt men zich akelig worden! De narigheid was begonnen in 1950, toen Indië zijn volkomen autonomie had verworven en tien jaar later als vasalstaat van Tsja Yen, het van China afgescheiden grondgebied, dat onder leiding van een Japanschen avonturier, die zich tot keizer had opgeworpen, tot groot aanzien was gekomen, onder den drukkenden last van energieke, maar onbarmhartige Chinese exploitatie was gekomen. In Indië en in Nederland vooral, had men natuurlijk al heel gauw veel berouw over den loop van zaken, „het werk van beminnelijke idealisten", en reeds na weinig jaren begon men

Wanneer U bij uw leverancier van Geldersche worst, de worst ontvangt met een loodje gemerkt „Anton Hunink, Deventer", dan verzekeren wij U, dat die Worst van prima Geldersche varkens bereid is en door vakmannen gemaakt is, terwijl wij ons verantwoordelijk stellen voor de kwaliteit.

Anton Hunink, Deventer.
Hofleverancier.

S

Wij fotografeeren U thuis
zonder verhooging

INLICHTINGEN:
FOTO-PERSBUREAU
Lange Poten 15a - DEN HAAG - Tel. H. 1741

COLUMBUSSTRAAT 159
TEL. M. 5307

F. Julius Oppenheim
FOTOGRAAF
EX-OPERATEUR v.d. „SKETCH“

de vergissing der afscheiding in het leven te zien, maar toen was het te laat. Een Atjeher had den Japanschen avonturier van het leven beroofd en zich zelf tot keizer van Indië doen uitroepen. Binnen het jaar verlangden tien Indische „vorsten“ onafhankelijkheidsverklaring van een eigen rijk in Indië. Ziedaar dat rijk overgeleverd aan den burgeroorlog met al de onuitblijfbare verschrikkingen. En in Nederland zuchtte men intusschen o.a. onder het gemis aan koloniale waren, die slechts bereikbaar waren tegen zeer hooge prijzen. In 1990 geleek Nederland, eertijds zoo rijk, nu verarmd en overbevolkt, één groot huis van bedeeeling. Is het niet vreeselijk?

Locale Belangen.

De hr. J. J. G. E. Rückert schrijft in de afl. van 1 Nov. over Indisch grondrecht en stadsuitbreiding, daarmede de polemiek over dit onderwerp tusschen den schrijver en Mr. A. J. G. Maclaine Pont in „Koloniaal Studien“ voortzettend. Mr. Pont betoogt de noodzaak van het geven van de gronden in en om de groote steden in eigendom aan de Inlandsche opgezetenen, speciaal met het oog op de belangen van die opgezetenen en tevens een vlotte stadsuitbreiding in de hand te werken, waarmede de hr. R. zich geenszins vereenigen kan. — Verder bevat de afl. o.m. Artikel 60 der Kiesrechtordonnantie en hare toepassing, door Senn van Basel. — Decentraliana. — De Indische Raden. — Officieele mededeelingen.

Mededeeling No. 53 (bijlage van Locale Belangen) brengt het vervolg der „Aanvulling der ontwerpen voor de Provincie- en Regentschaps-ordonnanties met Toelichting.

Rivierwaterleiding in Suriname.

De geneesheer der Surinaamsche Bauxiet-Maatschappij Dr. C. Bonne, beschrijft in afl. 4 van het Tijdschrift voor Vergelijkende Geneeskunde, de waterleiding van Moengo, den zelf der maatschappij. De gegevens zijn van belang omdat nog geen andere plaatsen in Suriname een waterleiding hebben.

Minangkabausche toestanden.

Over dit opschrift in No. 43 van het Orgaan van den N.-I. Pol. Econ. Bond het eerste gedeelte eener beschouwing, welke als volgt wordt ingeleid. „In het volgende zal ik trachten u een beeld te geven van de huidige toestanden op bestuurs- en godsdienstig gebied in het land der Minangkabauers in verband met de matriarchale instellingen, waardoor het in den Ned. Indischen Archipel tot heden ten dage een eigenaardige plaats inneemt. Voorop dient opgemerkt te worden dat ik in dit opzicht mijn eigen zinswijze weergeef, en daarom zal het hier en daar niet ontbreken aan subjectiviteit, vooral waar het op critische beschouwingen aankomt, omdat ik als zoon van dit land in de verschillende kwesties partij ben.“

Wie die zoon van het land is blijkt niet, misschien vernemen we het aan het slot zijner zeer lezenswaardige beschouwingen in een volgend Nr. van P. E. B.

Drainage.

In No. 6 van Hindia Poetra (het Orgaan van de Indonesische Vereeniging) een (redactioneel) artikel over de „Drainage“ van Ned.-Indië door het uitheemsche kapitaal. Tot goed begrip der zaak dient te worden vermeld dat de schrijver zich niet in de eerste plaats op het standpunt stelt dat het nationaal vermogen wordt gedraïneerd, maar dat d'at deel van het door samenwerking tusschen grond, arbeid en kapitaal voortgebrachte product, hetwelk aan Indonesië behoort, daaruit wordt weggevoerd en toegewezen aan het Hollandsche kapitaal.

In en om de Indische Begrooting.

De oud-directeur van Landbouw, de hr. J. Sibinga Mulder vervolgt in het 12 Dec.-Nr. van Economisch-Statistische Berichten zijn critische beschouwingen. Het eerste gedeelte besluit de schr. met de opmerking dat niet alleen bedrijfskunde haar nadeeligen invloed doet gelden op het Indische staatsbudget, maar dat de eigenlijke bestuurstaak vaak al te weinig rekening houdt met de financieele mogelijkheid en de reële behoefte.

De hr. S. M. noemt als voorbeeld de oprichting van een arbeidskantoor tegen veler waarschuwing in; aan het hoofd werd gezet niet een man doorkneed in arbeids-toestanden en -behoefte, maar een secretarie-ambtenaar „van de hyperethische richting“ daarbij. Om dat bureau toch maar eenig werk te geven liefthebbert het bijv. thans op het terrein van den kleinen landbouw, een aangelegenheid welke bij het Departement van Landbouw thuis behoort.

Dan de onderwijsvoorziening van Indië. „Het Europeesch lager onderwijs totaal verwaarloosd, opgeofferd aan de zgn. Hollandsch Inlandsche school. Een schreeuwend gebrek aan onderwijskrachten bij de E. I. sch.,

maar de salarissen der onderwijzers tot in het bespottelijke opgevoerd.“ „Millioenen worden verknoeid aan een niet alleen onpractisch, maar funest stelsel van inlandsch onderwijs.“

Vervolgens de decentralisatie. „Een mislukking vrijwel over de geheele lijn“. „Wat in moederlandsche gemeenten in den loop van vele jaren is tot stand gebracht, moest in Indië op korten termijn geschieden“. — Verder bespreekt schr. de coöperatie — „een mislukking op Java“ — de voorgenomen z.g.n. vereenvoudiging van het bestuursstelsel, enz.

In hetzelfde Nr. van Econ. Stat. Ber. een artikel van A. Volz: De termijnhandel op Java, met Naschrift van Th. G. H. Stibbe, die reeds in een vorig Nr. over dat onderwerp schreef.

Geneeskundig Tijdschrift voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van dl. 63, afl. 5. Over oleum chenopodii en tetrachloorkoolstof als mijnwormmiddel, door Dr. J. K. W. Kehrer en Soemadiono. — Thymol-injecties tegen lepra, door Moehamad Hamzah. — Het onderzoek naar de geestesgesteldheid met behulp van platen toegepast bij den Javaan, door Dr. C. F. Engelhard. — Spirochaeten bij acute koortsige ziekten van onbekenden oorsprong in de tropen, door Dr. H. Verworot. — De bismuthbehandeling van syphilis en framboesia, door A. Kersbjerg.

Verslag Commissie Technisch Onderwijs.

In No. 49 van De Ingenieur is opgenomen het verslag van de commissie technisch onderwijs, uitgebracht aan het bestuur der Vereeniging van Delftsche ingenieurs. Het verslag heeft betrekking op te Delft voor ingenieur studeerenden, in verband met de Technische Hoogeschool te Bandoeng. Het wil de commissie voorkomen dat het een billijke zaak is het aantal beschikbare ingenieursplaatsen voor den Indischen dienst in de toekomst te verdeelen over de technische hoogeschoolen te Delft en te Bandoeng, hetzij in een vaste verhouding, hetzij in een telken jare vast te stellen verhouding, rekening houdende met het aantal gegadigden. De commissie wijst o.m. ook op het bedenkelijke verschijnsel van een overproductie van ingenieurs „een gevolg mede van de stichting van een Tweede Technische Hoogeschool in Groot Nederland“.

De Indische Mercur.

Het Nr. van 14 Dec. bevat een uitvoerige beschouwing van Prof. Dr. F. A. F. C. Went, die in 1901 eenige maanden in Suriname doorbracht en dat bezoek herhaalde in den zomer van dit jaar en nu een vergelijking maakt tusschen economische en andere toestanden van 22 jaar geleden en thans.

Het meest werd Prof. W. getroffen door de groote vermeerdering van kennis die te constateeren viel. Kennis van de Nederlandsche taal bij de bevolking in een kolonie, die toch reeds de meest Nederlandsche van onze koloniën is. Maar ook in algemeenen zin een groote vermeerdering van kennis omtrent land en volk. Toen de schr. in 1901 in Suriname was, wist men van een groot deel van het binnenland nog zoo goed als niets. Dank zij de verschillende expedities is hierin groote verandering gekomen.

Overigens bevat dit Nr.: De Centrale Kas in 1922. — Wereld-rubbersituatie. — Kulturbereichten. — Kleine mededeelingen. — Financieele berichten en verslagen, zomede de overige wekelijkse rubrieken. — De afd. Handelsmuseum van het Kol. Instituut geeft literatuur over verschillende onderwerpen, waaraan de volgende (nog niet door ons vermelde) titels zijn ontleend.

Het havenwezen in Nederlandsch-Indië. Uitvoerig algemeen beschrijvend artikel. (Econ. Berichten, No. 11, bl. 20, No. 12, bl. 217). — Trade between Sweden and the Dutch East Indies, by Th. Feyrell. Uitvoerig economisch artikel (Wbl. H. V. S'ja, V, No. 34, bl. 5). — Industrie en hare mogelijkheden in Ned.-Indië, door Prof. Mr. J. C. Kielstra. Verslag eener voordracht. (Tijdschr. Mij. v. Nijverheid, Nov. 1923).

Indisch Militair Tijdschrift.

Uit den inhoud der Nov.-afl. Verslag van den majoor der artillerie G. J. Pitlo over zijn verblijf aan de Ecole militaire de l'Artillerie te Fontainebleau. — Ontwikkeling van de denkbeelden omtrent het inrichten van stellingen, door H. G. — Het tactisch gebruik van de automatische Infanterie-wapenen in het aanvallend gevecht. — Overzicht van tijdschriften, enz.

Orgaan van de N.-I. Offic. Vereeniging.

Oct. '23. Pacific problemen, door W. J. Lucardie. — De opleiding tot beroepsofficier, door C. P. Brest van Kempen. — Geschiktheid, door Spectator. — Mag men van een komend conflict in de Pacific spreken? — Uit de

Om goede zaken te maken

is het noodig goede waar te leveren. Doch het publiek moet weten dat gij die levert. Dat bereikt gij alleen door **goede en voortdurende reclame.**

GEBRUIK DIT BLAD

VOOR UW

Reclamecampagne.

BIJ UW BEZOEK AAN

BRUSSEL, OSTENDE of BLANKENBERGHE,

bemerkt U, dat Uw kleederen gekreukt, gevlekt of gescheurd zijn.

U kunt ze moeilijk missen . . . . . Geen nood

Wij Reinigen en Persen Uw Kleding terwijl gij slaapt!

THE AMERICAN EXPRESS CLEANERS AND TAILORS

hebben eigen ateliers te

BRUSSEL, OSTENDE, BLANKENBERGHE,

Palace Hotel 39 rue Royale Hotel Excelsior

Astoria Hotel Royal Palace Hotel Belle Vue

Grand Hotel rue de la Limite Grand Hotel

Onverschillig waar U logeert, wij Stoomen (binnen 24 uren) Reinigen, Verven, Repareeren, Keeren, Plisseeren, Stoppen (American Stoppage) alles zoo vlug en zoo goedkoop, dat wij reeds vele Hollanders onder onze trouwste Clientèle mogen rekenen.

Indien Uw verblijf zoo kort is, dat Gij in een der bovengenoemde plaatsen niet overnacht, dan reinigen en persen wij Uw kleding,

terwijl gij Uw courant leest of even een brief schrijft.

American Express Cleaners & Tailors

Prop.: M. ANDRÉ,

4 rue Grétry, BRUSSEL

(eerste Zijstraat rechts op den Boulevard komende van de Place Bruckère).

PIANO'S
RIPPEN
P. Heinstraat 42
DEN HAAG

Ook in huur en in huurkoop

IN KRINGEN

waar men tot oordeelen bevoegd is, beschouwt men Aambeienzalf van broeder Benedictus als het eenigst, nooit falende middel. Prijs p. p. fl.— Verkrijgb. bij de voorn. drogisten

EINDHOVENSCHE BOOMKWEKERIJ

TEL. 634 EINDHOVEN TEL. 634

LEVERING VAN ALLE SOORTEN **BOOMEN EN PLANTEN**

TEGEN SCHERP CONCURREERENDE PRIJZEN

SPECIAAL ADRES VOOR HET AANLEGGEN VAN LUSTHOVEN, TENNISBANEN, ENZ.

Heeren- en Dameskleeding naar Maat
 Billijke Prijzen Prima Stoffen Eerste Snit
 Gelegenheid tot Abonneeren
 AANBEVELEND,
WILLEM VAN HOUT
 MOLENSTRAAT 47B TEL. H. 2324

BESCHIKBAAR.

J. P. BATENBURG & CO'S
 MEUBELTRANSPORT-MIJ
Dr. Kuijperstr. 16
 TEL. H. 545.
DEN HAAG.
 MEUBELBERGING
 RUIME UITPAKLOKALEN
 VOOR
 REISBAGAGE.

ARBEIDSBEURS VOOR DEN OUD-IND. MILITAIR

Gevestigd te NIJMEGEN
 Oude Varkensmarkt 41-43 Telefoon 1867
 Geopend van 9-12 v.m. en van 2-4 uur n.m.
 Zaterdag na 12 uur gesloten.
 Directeur: A. VAN BOXTEL,

Correspondentschappen in vele plaatsen.

Correspondentschap te
 AMSTERDAM, J. van Loggem, Cilliersstraat 30.
 DEN HAAG, G. J. L. Verhoëven, Halleystraat 63.
 ROTTERDAM, J. F. Ferwerda, Calandstraat 24a.
 ARNHEM, G. J. Hoesink, Emmastraat 58.

N.N. Werkgevers!

Bovengenoemde Beurs stelt zich ten doel Oud-Indische Militairen aan den arbeid te helpen.

Zij is nagenoeg te allen tijde in staat om degelijke Oud-Indische Militairen beschikbaar te stellen voor verschillende betrekkingen, als bijvoorbeeld:

Boekhouder, Kantoorbediende, Concierge, Huisbewaarder, Portier, Fabrieksopzichter en -waker, Jachttopziener, Magazijnmeester, Magazijnknecht, Wissellooper, Ploegbaas, Depôthouder, Huisknecht, Hulpmonteur, Stoker Centrale Verwarming, Knecht van de Apotheek en ander personeel voor Zieken- en Weeshuizen, waaronder ook gediplomeerde Verplegers, Controleurs en Wakers voor den Nachtveiligheidsdienst, Telegrafisten en Telefonisten, Koks, enz., waaronder geschoold Personeel.

De personen zijn allen vrij van militaire plichten. Gaarne houdt zij zich aanbevolen voor Uwe aanvragen om personeel, zoowel hier te lande als in Ned. Oost- en West-Indië.

Vleeschhouwerij en Spekslagerij annex Fijne Vleeschwaren
 Danckertstraat 62 hoek 2de Sweelinckstraat
 DEN HAAG - TEL. M. 5975
 Levert uitsluitend eerste kwaliteit
 versch RUND-, KALFS- en VARKENSVLEESCH
 tegen sterk concurrerende prijzen.
 Aanbevelend: C. D. WESTPHAL.

oude doos. — De verzorging van den soldaat te velde, door Ripendel. — De officiersvereniging tot onderlinge ondersteuning van nagelaten betrekkingen (vervolg), door F. de Bakker. — Het jaarverslag van den Topografischen Dienst in Ned.-Indië over 1922, door T. — Mededeelingen van het Hoofdbestuur.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Afl. 37. Kunst en kunstvaardigheid in Indië (vervolg), door W. — Tanapoeli-reis. Noord-Sumatra, door Marie Jaques (met ill.). — Militaire krabbels (uit de oude doos), door H. N. (vervolg). — De spelling van Indische aardrijkskundige namen (naar aanleiding van den nieuwen druk der „Lijst van voornaamste aardrijkskundige namen in den Ned.-Indischen Archipel“), door C. Lekkerkerker.

Zendingsperiodieken.

De Macedoniër. Dec. 1923. Zelfstandigheid van de Javaasche Gemeente, door D. Bakker. — 25 jaren Java-Zending, door D. Pol. — Van mijn uitkijk, door D. Pol. Katholieke Missiën. Dec. 1923. Over de Dajaks. A. Het sterven der Dajaks, door Pr. Jucundus (met ill.). Een vaste Burgis onze God! Dec. 1923. Een en ander over de Batoe-eilanden, door W. F. Schröder. — De „Ichoe mbatoe“ bij kalme zee.

De Banier. 9 Nov. '23. De Europeesche maatschappij in Indië. — De toorts der beschaving, door A. Bogaart (vervolg).

Nederlandsch Zendingsblad. Dec. '23. Johannes Pathé (slot), door R. Voulaire. — De nieuwe kerk te Kota Mobagoe (Bolaëng Mongondou), door A. van der Endt. — De Algemeene Zendings-Conferentie.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 19. Kapitaalbelegging in Ned.-Indië, door K. van der Veer. — De rubbercultuur in Borneo, door W. Dibbetz. — Theecongres 1924 (te houden te Bandoeng van 21 tot 24 Juni). — De waardeerling van het nieuwe in de rubbercultuur, door Dr. R. Broersma. — Veeveelt als bron van welvaart in Atjeh, door J. Merckens (ontleend aan de Locomotief). — Voorgenomen verhoging der invoerrechten op thee in Nederland. — Wijziging en aanvulling der Koelie-ordonnantie.

Koffiediefstallen.

Het voorkomende in het artikel onder dit hoofd in No. 18 van bovengenoemd weekblad (overgenomen in het vorig K. W.) over het stopzetten van de koffiecultuur op de onderneming Limburg, wordt in No. 19 tegengesproken.

„De hoofdadministrateur dezer onderneming, de heer F. van Baak, weet van een dergelijk besluit niets af, en die zou het toch zeker het eerste moeten weten. Bovendien bestaat er momenteel in het geheel geen reden voor een dergelijken ingrijpenden maatregel. De heer Van Baak verklaarde persoonlijk, op een der vorige plantersvergaderingen bij de bespreking van het groote nut der militaire detachementen voor tegengang der koffiediefstallen, dat de omvang daarvan op Limburg sterk was afgenomen, en het dit jaar bijzonder schappelijk was geweest.

Publicaties Ned.-Ind. Landbouw-Syndicaat.

Afl. 27 (van 13 Nov.) bevat veel bijzonderheden over de meningsverschillen tusschen den directeur van het Syndicaat, Mr. A. van Gennep, en sommige bij het Syndicaat aangesloten verenigingen en personen. — Verder o.m. een overzicht eener voordracht van Dr. Boorsma over Oostersche geneesmiddelen en van Dr. J. B. B. Deuss over detailverpakking van thee.

De Ned.-Indische belastingordonnanties, benevens de gemeentelijke verordeningen betreffende belastingen van Batavia, Semarang en Soerabaja, zomede de huurcommissie-ordonnanties. Geldende tekst op 1 Juli 1923, verzameld door B. Bilgen. (Weltevreden, Visser en Co.).

Wir Menschen der indonesischen Erde, von Dr. Brandstetter. III. Der Intellekt der indonesischen Rasse. (Luzern, E. Haag).

Rock paintings from the Central District, Papua (British New Guinea), by W. M. Strong. With ill. (Man. Dec. '23).

The Boekit Asam coal mines. An enterprise of much promise, by H. Tromp. With ill. (Netherlands Indies Review, Dec. '23).

Indië en de verworpen vlootwet. — De herziening van het Indisch belastingstelsel, door J. H. Ritman. (De Vrijheid, 12 Dec. '23).

M. A. VREESWIJK
 WIJNHANDEL - UTRECHT
 Uitvoerige Prijscourant op aanvraag gratis.

Piano's Orgels
C. A. J. VAN KALMTHOUT
 Tel. 1562 NIJMEGEN Tel. 1562
 Bisschop Hamerstraat 1-1a
Vleugels Kunstspelpiano's

In de schaduw der waringins, door L. J. M. Feber. Tweede druk. Met 16 platen. (Amsterdam, van Munster's Uitg.-Mij.).

Practisch Maleisch-Hollandsch en Holl.-Mal. handwoordenboek, benevens een kort begrip der Maleische woordvorming en spraakleer, door L. Th. Mayer. 4e druk. ('s-Gravenhage, G. C. T. van Dorp en Co.).

Suriname.

„De West“ van 13 November schrijft onder het hoofd „Bemoedigende resultaten“:

„Met genoegen vernemen wij, dat de jongste proefzendingen sinaasappelen naar Nederland wederom bemoedigende resultaten hebben opgeleverd. Ook van klein-landbewoners werden vruchten verscheept, die met goede winsten verkocht werden.

Van bevoegde zijde werden ons omtrent een en ander nadere bijzonderheden medegedeeld, die als hoofdartikel in dit nummer zijn opgenomen.

Bijzonder werd gebot met een partijtje sinaasappelen van kleine landbouwers van Domburg, die een nettoprijs te Amsterdam van ruim acht cent per stuk opleverden.

„De grootste moeilijkheid is voorloopig, dat de landbouwers nog niet gewend zijn aan zekere voorzorgen die noodig zijn wat het plukken en verpakken betreft, wil de vrucht geschikt zijn voor uitvoer naar Europa. De noodige wenken daaromtrent worden op aanvraag gaarne verstrekt door het Landbouwdepartement, terwijl in overweging is om den landbouwer geheel vrij te stellen van de lastige verpakking, door een speciale inrichting daartoe te Paramaribo in het leven te roepen. Ieder die sinaasappelen verbouwt, heeft dan slechts te zorgen dat de vruchten met de noodige voorzichtigheid worden geplukt en vervoerd naar Paramaribo, waar dan verder voor alles wordt gezorgd.

De kleine landbouw, die in zulke moeilijke omstandigheden verkeert, heeft vóór alles noodig: artikelen die loonend kunnen worden uitgevoerd.“

In het bovenbedoelde hoofdartikel in het blad worden bijzonderheden over de veilingen te Amsterdam medegedeeld en nuttige wenken gegeven.

In hetzelfde nummer lezen wij:

„De heer Scudamore, van de United Fruit Company, die onlangs een bezoek bracht aan Suriname, heeft dezer dagen voor de tweede maal Granada bezocht en daar weder een vergadering van planters bijgewoond. Er is op Granada veel animo voor de bacoencultuur en de heer Scudamore moedigde aan om de cultuur ter hand te nemen. Hij achtte het waarschijnlijk, dat de Fruit Company bereid zou blijken een contract voor tien jaren aan te gaan, voor opkoop der vruchten. Een prijs kon hij niet noemen, maar hij dacht, dat zeker de eenheidsprijs per volle bos niet minder zou bedragen dan 50 Engelsche centen. Op Granada wordt nogal veel de Canarische bacoen verbouwd, doch de heer Scudamore verklaarde, dat de United Fruit Company de voorkeur blijft geven aan de Gros Michel.“

De gouverneur verzond 13 November het volgende schrijven aan den Voorzitter der Koloniale Staten:

„In vervolg op mijn schrijven van 18 Oct. j.l. moge ik UHoogEdelGestrenge berichten, dat de speciale zending van den daarin genoemden heer Johnston gebreken is niet die bedoeling te bezitten, welke ik mij aanvankelijk had voorgesteld.

Evenals in andere gedeelten van West-Indië heeft de heer Johnston ook hier wetenschappelijke onderzoekingen ingesteld, meer in het bijzonder de Panamaziekte in de bacoen betreffende.

Aangezien hij geen opdracht noch volmacht had om over eenige overeenkomst met de United Fruit Company te onderhandelen, heb ik het niet noodig geoordeeld hem met Uw College in kennis te brengen.

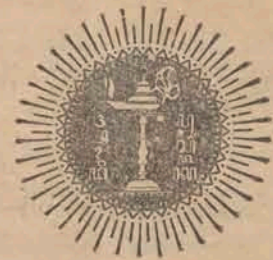
Gaarne wil ik echter langs dezen weg den Koloniale Staten mededeelen, wat ik in het bijzonder met den heer Johnston betreffende Suriname heb besproken, waartoe ik de tusschenkomst van UwHoogEdelGestrenge moge inroepen.

Op mijn vraag in hoeverre de heer Johnston, na kennisneming van grondsoorten, arbeidsvoorwaarden, verkeersmiddelen en andere omstandigheden, de mogelijkheid aanwezig achtte, dat de United Fruit Company zelve een bacoencultuur in Suriname zou willen beginnen, ontving ik ten antwoord, dat deze mogelijkheid

WISBRUN & LIFFMANN
 Veenestraat 35-37 - Tel. 2593 - Den Haag
 DAMES MODEARTIKELEN.
 ZIJDEN STOFFEN, FLUWELLEN, KANTSTOFFEN.
 ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.
 BALARTIKELEN.

Wissel In- en Verkoop Credietbrieven Telegrafische Uitbetalingen	Hollandsche Bank voor West-Indië		Incasseringen Handelsinformaties Rembours- en Document.-Credieten
	Heerengracht 252 AMSTERDAM Telefoon N. 3290		
	CURAÇAO CARACAS 130 VENEZUELA		
	Belast zich met alle Bankzaken op West-Indië, Venezuela, Columbia en Midden-Amerika.		

ADI-POESTAKA

Boekhandel en Uitgevers-Mij.
L. v. Meerderv. 332 - Den Haag
Tel. M. 5611.

Hoofdepôt van de uitgaven van het „Java-Instituut” en van „De Commissie voor de Volkslectuur” te Weltevreden.
Levering van alle Boeken op elk gebied, ook Buitenlandsche Uitgaven.
Speciaal zijn we goed gesorteerd in Oostersche Werken.

Bij alle Boekhandelaren en bij de Uitgeefster.

Tempel en Paleis in Hindoestan

door MAURITS WAGENVOORT.

Met 25 Illustraties. Prijs: f 3.20.
Dit werkje bevat o.a. reproducties van Etsen van Nieuwenkamp en geeft den lezer een denkbeeld van de grootsche bouwkunst van Hindoes, Dravidiërs en Mohammedanen in Voor-Indië.

De Javaansche Danskunst

door Th. B. VAN LELYVELD.

Met 38 Illustraties. Prijs: f 3.20.
De schrijver, die op Java in kringen van Inlandsche grooten heeft verkeerd, is de eerste, die ons op systematische wijze in het wezen der Javaansche danskunst inleidt.
Het werk wordt o.a. verlicht door opnamen van Mevrouw Linda Bandara aan de dans- en muziekschool te Jogjakarta, genaamd: „Krido-Resko-Wiromo”, waardoor de lezer o.a. op aanschouwelijke wijze kennis maakt met de elementaire bewegingen van den Javaanschen dans.

De Geur van Moeders Haarwring

door NOTO SOEROTO.

2E DRUK.
Prijs . . . . . f 3.75.
Uit de Persbeoordeelingen:

„. . . . Hier ligt een bundel Nederlandsche verzen van een Javaanschen dichter voor ons, wiens poëzie ons dwingt ze met die van onze grootste poëten te vergelijken. Dat is iets, wat mij boeit en onweerstaanbaar tot mediteeren brengt. Een boek van groot gevoel en hooge beschaving. Een dichter, die niet van de dingen, maar van hun innerlijke wezen zingt”.

[JOHAN KONING in „Weekblad voor Indië”.
„. . . . Hoe devoot en hoe vol blijde ontroering zijn de gedichten, waarin Noto Soeroto zijn moeder bezingt, een hulde, sterker en dieper dan het liefdelied van den minnaar, omdat ze zuiverder is en niet eischt of afsmeekt, maar slechts dankt en bidt en vereert . . . De schoonheid van zijn vaderland en de monumenten van de beschaving van zijn heetgeliefd volk brengen den dichter tot geestdrift en het lied rijst uit zijn ziel . . . .”
PETER V. ARKEL in „Nieuws van den Dag van Ned.-Indië”.

geenszins werd ontkend en dat hij overtuigd was, dat zoodanig plan in ernstige studie zou worden genomen.
Omtrent de variëteit, welke voor den handel het meest in aanmerking zou komen, raadde de heer Johnston aan de teelt van de Gros Michel eerst aan te vatten, indien deze bij een groote maatschappij zooals de zijne in de toekomst proefondervindelijk zou blijken te slagen.

Hij achtte het namelijk niet uitgesloten, dat de onderzoeken, welke thans nog in verschillende landen naar oorsprong en wezen der Panamaziëkte worden ingesteld, tot een afdoend bestrijdingsmiddel of tot voorkomen daarvan zouden kunnen leiden.

Over het uitwendige van de hem getoonde Bumulan-bacove sprak de heer Johnston een zeer gunstig oordeel uit, doch wijl deze vruchten nog niet de rijpheid voor consumptie hadden bereikt, zal hem een hoeveelheid van deze variëteit worden nagezonden en zijn einduitspraak hieromtrent worden afgewacht.

De heer Johnston ondersteunde zeer sterk het denkbeeld om met een eenvoudige koelinrichting in Suriname proeven te nemen met het bewaren van bacoven in verschillende variëteiten, welke proeven dan later op het een of ander schip dienden te worden voortgezet, en zulks te eerder, wijl daaruit zou kunnen blijken, of de Congo-variëteit, welke in Noord-Amerika niet gewild is, wellicht voor de Europeesche markt zou kunnen gelden.

Mochten de proeven ten aanzien van deze laatste niet slagen, dan noemde hij het succes van de Bumulan, vooral als vervanger van de Gros Michel, geenszins onwaarschijnlijk.

De heer Johnston verklaarde in vele opzichten een goeden dunk van Suriname te hebben verkregen, hetgeen hem er toe zou brengen, naast het door hem in te leveren rapport aan zijn maatschappij, ook andere belanghebbenden op de mogelijkheden, o.a. van suikerriet- en katoenaanplant, in dit land te wijzen.

Tenslotte kwam ik met hem overeen, dat er in het begin van 1924, dus nadat de rapporten van de heeren Scudamore en Johnston door de directie zouden zijn bestudeerd, dezerzijds aan de maatschappij zou worden gevraagd, of zij ter bevordering van de mogelijke vestiging van een bedrijf in Suriname op de uitzending van den directeur van Landbouw, nijverheid en handel prijs zou stellen, en het ligt in mijn voornemen om daarna nader met de Koloniale Staten over deze zaak in overleg te treden.”

„De West” van 20 November schrijft onder het hoofd „De aantrekking van Moengo”:

„Toen onlangs een excursie plaats vond naar de bauxietonderneming Moengo, bleven enkele der plezierreizigers achter, daar zij in dienst werden genomen op Moengo.

Een paar dagen na de excursie vertrok een gezelschap muzikanten naar de bauxietonderneming, in verband met een gemaskeerd bal dat gegeven zou worden. Het bal is schitterend geslaagd, maar de muzikanten zijn niet teruggekeerd. Men meldt aan „De West” van Moengo, dat allen als arbeiders aldaar in dienst zijn genomen. Wederzijdsch voordeel: eenige personen hebben werk gevonden en Moengo heeft nu een eigen muziekkorps.”

In hetzelfde nummer lezen wij:

„Uit Nickerie meldt men ons, dat daar een begin is gemaakt met een systematisch te voeren campagne ter bestrijding der anchylostoom-ziekte. De zaak is ingeleid door lezingen op verschillende punten door den geneesheer Arons, met medewerking van een assistent van dr. Muench, die ook zijn lantaarnplaten voor dit doel beschikbaar stelde. Een opzichter, die vroeger in dienst was van de Rockefeller-afdeeling in Suriname, zal weldra naar Nickerie vertrekken om het werk geleidelijk voort te zetten door het geheele district.

Ook in Saramacca is van gouvernementswege de bestrijding der ziekte krachtig ter hand genomen. Het voornemen bestaat dit werk voort te zetten over andere gedeelten der kolonie.”

In het „Algemeen Handelsblad” van 10 December, onder het hoofd „Amerikaansch kapitaal voor Suriname” een belangrijk interview van den heer Fairweather (Britsch onderdaan en ingezetene van Paramaribo) door den New Yorkschen correspondent van het blad. In een volgend nummer hopen wij daarop terug te komen.

In „Neerlandia” van deze maand een artikel van Dr. M. van Blankenstein: „Wat niet moet in Suriname”. Een van de dingen die niet moeten is het volgende:

„De Nederlandsche regering verzuime niet, het land eindelijk een vaste westelijke grens te geven”.

„Inderdaad is de Westgrens van Suriname ten Zuiden van de splitsing der Corantijn, nog niet door een afdoende regeling met Engeland vastgesteld. Het is werkelijk een plek zonder huid, die onder omstandigheden bijzonder ontvankelijk zou blijken voor leelijke besmetting. Is er bacillengevaar in die streek? Het antwoord kan zeer ondubbelzinnig zijn: Er is geen gedeelte van Suriname, waar de kansen, dat er diamant zal worden gevonden grooter zijn dan juist in dat, aardrijkskundig reeds bepaalde, maar staatkundig nog betwiste Nederlandsche gebied.

De geschiedenis heeft geleerd, dat groote mogendheden ten opzichte van gebiedsvragen niet handelbaarder worden, als in het betrokken gebied goud of edele stenen worden gevonden.

Wij zouden wenschen, dat deze lessen der geschiedenis niet vergeeten worden.”

Op 3 December is aan de universiteit te Utrecht bevorderd tot doctor in de wis- en natuurkunde de heer D. S. Fernandes, geboren te Paramaribo, na verdediging van een proefschrift over „Aerobe und anaerobe Athmung bei Keimlingen von Pisum Sativum.”

Curaçao.

De aanval op den heer Menkman.

De notulen der vergadering van den Kolonialen Raad liggen thans voor ons, en nu blijkt afdoend, dat er van de onparlementaire beschuldiging van den heer Menkman door den gouverneur niets over blijft. De heer Senior, lid van den Raad en van het locale subcomité der te Londen gevestigde associatie van stoomvaartmaatschappijen heeft verklaard, dat van dreigement of pressie geen kwestie is geweest. Zowel de heffing van het z.g. „portdues charge” van 1 sh. per vrachton op de Europeesche verschepingen als de latere verlaging tot de helft geschiedde op last van de associatie te Londen, die naar eene „vergoeding voor de door het nieuwe tarief van loodsgelden hier ontstane meerdere havenonkosten zocht.” Omdat men het juiste bedrag niet kon vaststellen, werd de vergoeding eerst op 1 sh. gesteld. De heer Senior achtte het mogelijk, dat „enkele maatschappijen voor een tijd in eene gunstiger positie” zijn komen te staan, maar de vermindering toont z.i. duidelijk aan, „dat de stoomvaartmaatschappijen gezamenlijk naar een billijke vergoeding voor die meerdere havenonkosten streven, maar ook niet verder.”

Het is wel tekenend, dat de bestuurs-gemachtigde met geen woord op het betoog van den heer Senior is ingegaan. Waarschijnlijk was hij de meening toegedaan, dat deze heele zaak niets te maken had met het ontwerp tot wijziging der loodsdienstverordening, dat aan de orde was. Maar juist daarom is dit gedeelte der „nota” te meer van onpas. Wat de gouverneur er mee bedoeld heeft, is slechts te gissen.

Moet men — deze vraag is thans gewettigd — ook in de ongeneidheid van het bestuur, om de vrijgevigheid tegenover de C. P. M. uit te breiden tot alle in de kolonie thuis behoorende schepen, zien een gevolg van het vermeende optreden van den vertegenwoordiger der West-Indische Scheepvaartmaatschappij? Dan is ’t maar goed, dat de Koloniale Raad met algemeene stemmen op 1 na aangenomen heeft het amendement-Beaujori om half loodsgeld toe te staan voor alle in de kolonie thuis behoorende schepen. Het sub-amendement-Van der Veen-Zeppenfeldt om alleen de zeilschepen in dit voorrecht te doen deelen, behaalde slechts 2 stemmen.

Aan het slot van zijn Nota merkt de gouverneur nog op, dat het scheuren der Handelskade en de ondermijning der kademuren vermoedelijk voor een niet gering deel veroorzaakt zijn door de manoeuvres der schepen van de K. W. I. M., die aldaar kosteloos ligplaats nemen. Als men nu bedenkt, dat door geen enkel schip, dat aan de Handelskade ligplaats neemt, haven-geld wordt betaald, dat in het geheele ontwerp geen sprake is van eenige tegemoetkoming aan de schepen der K. W. I. M. en dat de schepen van de West-Indische scheepvaartmaatschappij slechts zeer zelden daar liggen, dan kan men deze opmerking slechts misplaatst noemen.

GEZUSTERS PLATTEEL
Gediplomeerde Coupeuses
Atelier voor het maken van Avond- en Wandel-Costumes
OBRECHTSTRAAT 550 :: 'S-GRAVENHAGE

N. V. Meubelfabriek „DELTA”
Van Broekhuizenstraat 26-28-30 - Telef. 893
NIJMEGEN
Wij kunnen U momenteel aanbieden: S
Complete Huiskamers van af f 315.-

AÇOKA

Drama in vier bedrijven door G. GONGGRIJP
 Bandversiering van SOERJOWINOTO
 Prijs ingenaaid f 3.40 Gebonden f 4.90
 Verkrijgbaar bij alle Boekhandelaren
 en bij de Uitgeefster

Uit de persbeoordelingen:

„... Het Nederlandsche volk zou zichzelf te kort doen, indien het Açoka niet vasthield en het tot zijn blijvend bezit maakte als een zijner uitnemende scheppingen”.

(L. J. M. Feber in *De Maasbode*).

„... De brandende vragen van onzen tijd hebben grooten invloed op het werk uitgeoefend, en menige gedachte uit het Açoka-drama, de hoofdlijn niet het minst, loopt parallel aan de stroomingen, die in het geestelijke leven van onze dagen aandacht eischen. Deze Açoka-figuur is een mensch. Een mensch, bewogen door machtige driften, ontroerd door diepe en smartelijke gevoelens, aangeraakt door verheven wijsheid”.

(Herman Middendorp in *De Nieuwe Gids*).

„... Hier is al dadelijk de distinctie, die wij op het tooneel zoo ongaarne missen. Açoka, de hoofdfiguur, is een menschelijke koning — ware hij in onzen tijd geboren, men zou hem wellicht voorzitter van den Volkenbond hebben gemaakt — doch hij is geenszins een gekroond democraat of president van de republiek. Hij blijft — eere den schrijver — Majesteit, in den besten zin”.

(Top Naef in *De Amsterdammer*).

„... De groote rijkdom van dit werk ligt in zijn idealiteit; de geestelijke ontroering is een adel er van. Als men bij dit werk vergelijkt al hetgeen gemeenlijk voor Nederlandsch tooneelwerk doorgaat, dan voelt men direct welk een hooge vlucht de heer Gonggrijp heeft genomen”.

(Johan Koning in *De Hollandsche Revue*).

Uitgave van „Ādi Poestaka”

Boekhandel en Uitgeversmaatschappij

Laan v. Meerderv. 332 - Den Haag - Tel. M. 5611

BEZOEK DE TOONKAMERS van Oost- en West-Indische Kunstnijverheid

Heulstraat 19 - Den Haag

Kerst-Uitstalling

Toegang vrij.

Iederen werkdag geopend van 10—6 uur; 's mid-dags tusschen 12—2 uur gelegenheid tot het ge-bruiken van *nassi goreng* of *bamie*. Donderdags *djanganan (gado-gado)* tegen f 0.75 per portie en 's Zaterdag rijsttafel à f 1.50 en f 0.75.

Tusschen 3—6 uur thee of Indische stroop met *kwee-kwee*, à f 0.25 per portie.

De zelfgemaakte stroop (rose, assem, vanille en ananas) is ook per flesch verkrijgbaar à f 1.20.

Pas ontvangen een collectie *akar bahar* arm-banden tegen de reumatiek à f 2.50 per stuk.

Garage NASSAU
 SCHELPKADE 42 b.d. Javastraat DEN HAAG
Verhuren van Luxe Auto's
 tegen taxi-prijzen
MAAND-AUTO'S
 Tel. H. 7503 Tel. H. 7504

De Loodsdienstverordening.

De wijziging is dus aangenomen. Belangrijk geamen-deerd, gelijk uit het bovenstaande blijkt tegen den zin van den gouverneur. Vroeger was de toestand zóó, dat er geen verplichting tot het nemen van loods en bestond, noch voor de schepen der Curaçaosche Scheep-vaartmaatschappij, noch voor die der West-Indische Scheepvaartmaatschappij. De eerste schepen namen steeds loods, maar betaalden half loodsgeld, de twee-de maakte als regel alleen bij het binnenkomen van een loods gebruik. Thans zullen alle in de kolonie thuis behorende schepen half loodsgeld betalen.

C. P. M.

Zooals wij in ons blad van 22 Nov. l.l. mededeelden, heeft de Gouverneur aan den Kolonialen Raad gevraagd te doen blijken van zijne instemming met des gouver-neurs toezegging aan de C. P. M., dat door hem geen uitzonderingsbelastingen voor haar bedrijf zouden worden bevorderd of bestaande faciliteiten zouden worden afgeschaft. De K. R. heeft er ernstig over nagedacht in welken vorm hij zich zou uitlaten, van oordeel, dat eene toezegging zijnerzijds toch latere leden niet zou kunnen leiden. Ten slotte is deze redactie vastgesteld: „Inderdaad heeft de Raad — zooals U.E., met recht kon aannemen — met voldoende kennis genomen van de in U.E.'s aangehaald schrijven medegedeelde plan-nen van de Bataafsche Petroleum Maatschappij tot groote uitbreiding van de raffinaderij alhier. Met U.E. is ook de Raad van oordeel, dat eene uitbreiding van het bedrijf der Curaçaosche Petroleum Maatschappij, als thans in uitzicht is gesteld, niet anders dan in het belang van Curaçao kan zijn en strekken zal tot bevoor-dering van den bloei en de welvaart van deze plaats.

De Koloniale Raad acht het dan ook volkomen be-grijpelijk, dat U.E. van haar kant niet geschroomd heeft aan de Curaçaosche Petroleum Maatschappij de ver-lange toezegging te doen.

Van zijn kant wil de Koloniale Raad verklaren, dat hij van oordeel is, dat de Curaçaosche Petroleum Maat-schappij en in het algemeen elke onderneming of be-drijf, die kan bijdragen tot den vooruitgang van de kolonie, aanspraak kan maken op eene billijke en wel-willende behandeling van de zijde van het Koloniaal Bestuur.”

Leerlingstelsel.

Op 31 October 1923 is afgekondigd de verordening van 27 December 1922 tot instelling van een leerling-stelsel ter bevordering van het ambachtsonderwijs.

Hanengevechten.

De verordening tegen de hanengevechten is door den Kolonialen Raad zonder beraadslaging en hoofdelijke stemming aangenomen.

Uit den Verren Vreemde.

Mexiko.

Hoewel president Obregon nog niet van een record-bestuurstijd kan spreken, heeft hij het met zijn regering van ruim drie jaren toch een heel eind gebracht, in het land dat in de laatste halve eeuw 45 presidenten zag komen en verdwijnen. Misschien doet de vulcanische gesteldheid van den bodem zich ook in het bloed van de Mexicanen gelden, er is altijd woeling, men voelt er zich eigenlijk niet gerust als er geen woeling is. 't Is dan ook weer eens tot een uitbarsting gekomen. Er zijn meerdere belhamels. Raoul Madero, een broer van den voorganger van Obregon, is blijkbaar niet afgeschrokken door 't lot van zijn broer, die door moordenaars hand viel. Hij wil gaarne president worden.

Adolfo de la Huerta was als minister van financiën beschuldigd 18 miljoen dollars uit 's lands kas te hebben doen verdwijnen. Hij was zelf een tijdlang zoek, maar is zich nu weer als pretendent komen aanmelden.

Dan is er Hippolito Villa, broer van generaal Pancho Villa, het rebellenhoofd, dat in de Mexikaansche binnen-landsche troebelen een zoo beruchte rol gespeeld heeft, maar in Juli van dit jaar afgemaakt werd. Of Villa zich het presidentschap toedenkt blijkt niet duidelijk, in elk geval neemt hij een deel van den strijd en de hiervan te plukken vruchten voor rekening van zijn bende, die een 3000 man telt.

Naast deze drie, die voorloepig niet tegen elkander ingaan, vormen opperofficieren van land- en zeemacht een comité, dat onder voorzitterschap van generaal Sanchez op 5 December zijn eerste bijeenkomst had met de 3 hier genoemde hoofdfiguren.

Aanvankelijk had generaal Galles zich ook candidaat

BESCHIKBAAR.

Het beste adres voor Indische Families

voor In- en Verkoop van hun Meubelen is en blijft het van ouds als solid en reëel bekend staande adres

J. HORNMAN & ZOON

TAXATEURS

Gr. Hertoginnet. 252, Den Haag, Tel. M. 391

..... naast het kantoor van de Beton-Maatschappij .....

gesteld, maar deze heeft zich niet slechts teruggetrokken, doch zich zelfs aan het hoofd der regeringsstroepen ge-steld, intusschen schijnen eenige van zijn onderbevelheb-bers naar de tegenpartij te zijn overgelopen, een deel der onder hun bevelen staande troepen medenemende. Zoo is nu eenmaal het Mexikaansche gebruik.

De berichten stellen ons niet in staat ons een goed denkbeeld van het verloop van den burgeroorlog te geven. Laat ons dit echter volgen, voor zoover de in-lichtingen strekken.

De hoofdstad Mexiko ligt in het binnenland. De op-standelingen beheerschen het gebied om Vera cruz, de haven aan de oostkust. Het nieuws uit deze plaats staat onder strenge censuur van de insurgenten.

Van de 27 staten der republiek kwamen er dadelijk 5 in opstand tegen de bondsregering. De vloot in de Mexikaansche golf sloot zich bij den opstand aan. Obregon nam krachtige maatregelen tegen de beweging. Bij Vera cruz werd een macht van regeringstroepen, uit verschillende bondsstaten, geconcentreerd, wier sterkte op 20.000 werd gesteld.

De opstandelingen traden in verschillende deelen van het land actief op. Zij maakten zich meester van Jalapa, hoofdstad van den staat Vera cruz, en lieten een brug springen, waardoor de spoorwegverbinding van de hoofdstad Mexiko met de Ver. Staten van Noord Amerika ver-broken werd. Tampico, petroleum-haven aan de Golf van Mexiko, ging over in handen der opstandelingen. Deze zetten den opmarsch naar de hoofdstad in van uit Vera cruz, dat toen (10 Dec.) reeds een centrum vormde van de verzetspartij. Den 12en werd al gewag gemaakt van het vooruitrukken van een colonne tot Apizaco en van een andere tot Esperanza.

Gaf een en ander den indruk, dat de regering weinig weerstand bood, de Amerikaansche zaakgelastigde in de hoofdstad berichtte terzelfder tijd, dat Obregon flink op-trad, en hij meende al teekenen te zien van een verzwak-king van de revolutie.

Tusschen afdelingen van de twee partijen kwam 't plaatselijk in verschillende deelen van het rijk tot ge-vechtjes, waarover de telegrammen, naargelang zij van de federatie, dan wel van de insurgenten kwamen, aan de eerste, dan wel aan de laatsten de overwinning toe-kenden.

Volgens een telegram uit San Antonio breidde de revolutie zich ook tot en langs de westkust uit, en zouden de steden Yoecataw, Menda en Progreso aan haar zijde staan. Maar een tegenspraak van de regering deed weer betwijfelen of de berichten over Tampico en Esperanza wel waar zijn geweest, Esperanza zou aan de federale troepen juist een groote overwinning gebracht hebben.

13 Dec. deed een telegram uit Washington zelf reeds kond, dat het Mexikaansch gezantschap berichtte dat de regering meester was van den toestand in de geheele republiek, behoudens twee smalle strooken bij Vera cruz en Jalisco. Maar hiermede was 't toch niet „uit”, immers werd de verwachting uitgedrukt, dat binnen enkele dagen een beslissende slag de afdoende afrekening met de op-standelingen zou brengen. Maar tegelijk met dit telegram kwam er een door Huerta verzonden, waarin deze mede-deelde Obregon ten val te hebben gebracht en zelf het presidentschap al aanvaard te hebben. Obregon zou de stad Mexiko verlaten hebben en zijn hoofdkwartier in Goernajocato gevestigd hebben. Het meereindeel der leden van het Mexikaansche parlement verliet eveneens de hoofdstad en begaf zich naar Vera cruz, waar zij zouden bijeenkomen om den president Obregon af te zetten.

Sedert den 14en is er blijkbaar flink gevochten, niet ver van de hoofdstad. De Amerikaansche burgers ver-lieten Vera cruz, vermoedelijk bang voor plundering als de troepen der rebellen mochten worden terug ge-slagen.

Obregon heeft alle goederen aangevoerd in Vera Cruz en Maunillo tot contrabande verklaard, zoolang deze havens in handen der opstandelingen zijn.

Een bericht van 17 Dec. liet Puebla door de insur-genten bezetten. Tevens bleek dat Obregon nog in de hoofdstad is en niet aan heengaan dacht.

Na dit overzicht zal men met belangstelling de op-lossing van de rebus tegemoet zien.

Deze opstand is niet de eenige gebeurtenis, waardoor Mexico in dezen tijd de aandacht vraagt. Er is integen-deel juist nieuws van allerlei aard. Uitgebreide mede-deelingen in de dagbladen hebben overal in de wereld verkondigd, dat de Mexiko-coupon zal worden betaald. De erkenning van de regering van Obregon door de Ver. Staten had eindelijk officieel haar beslag gekregen, op de ratificatie van den Senaat na.

Hierin ligt echter niet opgesloten, dat de twee staten zoo verbreederd zijn dat zij als 't ware één zullen vorm-en; zelfs is, vermoedelijk om de goede verstandhouding

PFAFF naaimachines

zijn de beste. — Alleen verkrijgbaar bij

A. J. MEERPOEL

DEN HAAG
 Prins Hendrikstraat
 hoek Roggeveenstraat
 Tel. M. 4853.

DELFT
 Binnenwatersloot 26
 Tel. M. 386.

Reparaties aan alle soorten en merken naaimachines. Speciale vakkundige emballeering van Naaimachines voor Ind. R.

P. H. MATLA Pansier-straat 33 **SCHEVENINGEN**

Motor- en Rijwielhandel Reparatie- inrichting

MOFFELEN EN NIKKELEN ZEER BILLIJK

Rund-, Kalfs- en Varkensslagerij „HOUTRUST“

Obrechtstraat 628 Tel. M. 4719

Levert uitsluitend te kwaliteit Hollandsch versch geslacht tegen billijke prijzen & Nette bediening Thuisbezorging zonder prijsverhoging

Aanbevelend, **F. Ph. SATONY** DEN HAAG OBRECHTSTRAAT 628

 G. J. R. VAN DER GAAG & ZOON

GROENMARKT 27 TELEPHOON No. 2512

DROGERIEN :: CHEMICALIËN

DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN- EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS

niet door te nauwe betrekking weer in de waagschaal te stellen, het denkbeeld van den Chineeschen muur weer uit de historie opgedoken. De grens tusschen de twee rijken wordt ongeveer voor de helft gevormd door een breeden stroom, Grande del Norte, dit wordt daar afdoende geacht, maar voor de andere helft, van El Paso, aan die rivier gelegen, tot aan de westkust van den Stillen Oceaan, zullen Amerika en Mexiko door een afrastering worden gescheiden. Op elken afstand van 2 Eng. mijlen zullen waarschuwingborden het verbod dragen om over de afrastering heen of er onderdoor te kruipen. Desgewild kan er een electrischen stroom doorgevoerd worden. Aldus ten minste vermeldt het plan.

De lengte strekt zich uit over 1000 mijl. Vergissen wij ons niet bij 't afpassen, dan komt dit zowat overeen met de uitgestrektheid van de oostgrens van Nederland, België, Luxemburg en Frankrijk, van de Noordzee tot aan de Middellandsche zee. Als Poincaré dit leest komt de gedachte van het dichte bosch, dat Jahn tusschen Germaen en Galliër wilde aanleggen, wellicht weer in modernen vorm bij hem op.

Ook de vroolijke noot ontbreekt niet. Evenals de Mid- den- en Zuid-Amerik. staatjes vermaard zijn door hun revolutiebehoefte, zijn zij het door hun onderling gekra- keel, dat niet zelden zelfs een oorlog wordt. Een comedi- gezelschap, meerendeels bestaande uit Mexicanen, is uit Venezuela gezet, de reden vinden wij niet nauwkeurig aangegeven, maar de regering van Mexiko heeft zich hierover tot die van Venezuela gericht. De president van deze republiek, Juan Vicente Gomez, heeft geantwoord, dat het een binnenlandsche bemoeienis gold, Obregon nam hiertoe geen genoegen. De Mexikaansche gezant is uit Caracas teruggeroepen, de diplomatieke relaties zijn afgebroken. Grensden de twee rijken aan elkander, de twee generaals-presidenten zouden wellicht het spel der comedie in dat van een ernstigen oorlog omzetten, nu er echter 6 republieken tusschen beiden liggen en Mexiko nog andere ernstige beslommeringen heeft zal een ander slot gevonden moeten worden voor de tragi-comedie. Zal Obregon of Huerta dit bezorgen?

Ten slotte maken wij nog melding van de door sir Deterding uitgesproken verklaring, dat de tegenwoor- dige revolutie z.i. geen invloed van beteekenis zal heb- ben op het petroleumverbruik daar te lande.

Mededeelingen.

Van de Redactie :

De in het „Kol. Weekblad“ van 6 dezer aangekon- digde voordracht van den heer J. Kremer over een expeditie naar het binnenland van Nieuw Guiné is in alle opzichten een succes geweest.

Het Bestuur der Afdeling Utrecht van „Oost en West“, dat het initiatief nam, en de hr. Kr., die zich belangeloos beschikbaar stelde, kunnen met groote voldoening op dien welgeslaagden 7 Dec.-avond terug- zien. Meer dan 300 personen, vooral uit de groot-in- dustrie- en handelswereld, woonde de door lichtbeel- den verduidelijkte voordracht bij.

Het uitvoerige verslag, verschenen in het Utrechtsch Dagblad van 8 dezer, laten we hieronder volgen, daar- mede tevens tegemoetkomend aan een billijken wensch van het Bestuur onzer Afdeling Utrecht.

Van de Afdeling Utrecht :

ONTDEKKINGSTOCHTEN NAAR HET SNEEUW- GEBERGTE VAN NIEUW-GUINEA.

De groote zaal van het jaarbeursrestaurant was gis- terenavond geheel bezet. Aangekondigd was een cau- serie van den kapitein ter zee Kremer uit den Helder, leider van den laatsten tocht naar het Sneeuwgebergte van Nieuw-Guinea. De avond ging uit van de gezamen- lijke besturen van de Vereeniging „Oost en West“, af- deeling Utrecht, de Nederlandsche Maatschappij voor Nijverheid en Handel, departement Utrecht, de Sticht- sche Industriële Club en de Handelssociëteit te Utrecht.

Na een korte inleiding van den heer van Leent, voorzitter van de afdeling Utrecht van de Vereeniging „Oost en West“, nam de heer Kremer het woord, om aan de hand van een op het doek geprojecteerde kaart van Nieuw-Guinea in het kort een overzicht te geven van den tocht, die van Januari 1920 tot Januari 1922 duurde. Feitelijk is deze tocht te splitsen in twee ge- deelten, de eerste, gedurende welke men weer tot den basis terugkeerde, de tweede, waarin men werkelijk het einddoel, den met sneeuwbedekten Wilhelminatop bereikte. Vroeger was in deze richting reeds vaker geëxploreerd, o.a. in 1913 onder leiding van den heer

Hubrechts, welke expeditie ook den top van den reeds genoemden berg bereikte, maar in het algemeen ge- nomen was het binnenland van Nieuw-Guinea nog vrijwel onbekend. Dit vond zijn oorzaak in het feit, dat men met dragers — een vrijwel noodzakelijk iets — niet diep in het binnenland kon dringen. Het doel van deze laatste expeditie was om van het Noorden uit het Centrale Gebergte te bereiken en dan den weg te volgen, welke in 1914 door den luitenant Doorman was genomen, die het evenwel niet verder dan het begin van het hooggebergte, den Doormantop, gebracht had. Een groote moeilijkheid was gelegen in het feit, dat het land geen eigen bronnen had; alle voedings- middelen, alle materiaal moest meegevoerd worden. Bij deze expeditie was het mogelijk dit grootendeels door motorbooten van het gouvernement te laten doen, daar voor een belangrijk deel de rivier Mamberamo gevolgd werd. Een expeditie als deze kostte veel voor- bereiding, overhaasting was uit den booze. Spoedig kwam men evenwel in het bergland, waar het verdere bevaaren der rivier onmogelijk werd door de zeer ver- snelde strooming van het water. De eerste helft van de expeditie, voornamelijk onder leiding van den heer Overeem, had men talrijke moerassen te vermijden, wat wel voor het grootste deel de oorzaak was, dat bij deze eerste poging het doel niet bereikt werd. Tot aan het pionnierbivak in het van Reesgebergte kon het transport geschieden met de booten van het gouver- nement, daarna moest men van prauwen gebruik ma- ken. Had men vroeger nogal eens met verongelukken van deze prauwen te kampen, thans was dit kwaad voorzien, zoodat het niet meer voorkwam. Een 160-tal K.M. werden dus met behulp der menschelijke kracht — die der Dajaksche roeiers — afgelegd. Daarna werd het terrein in het binnenland zeer zwaar en vorderde men slechts enkele kilometers per dag. Dat in deze omstandigheden toch het doel van den tocht bereikt werd, was slechts mogelijk door de taaie lichaams- kracht der inboorlingen en het volhardende doorzetten der leiders, in het bijzonder van luitenant Drost, die met slechts zeer weinige Europeanen gedurende een geheel jaar te midden van de inboorlingen leefde, om de verdere voorbereidingen te treffen. Was in het eer- ste gedeelte de bevolking slechts zeer dun gezaaid, later werd dit beter, en spreker schatte het aantal in- woners, dat langs de route woonde, dan ook op 10.000. Als voorbeeld diene hier, dat de hoogste kampong hier op 2900 M. hoogte lag, terwijl het hoogste cijfer voor Java beneden de 2000 M. bleef. Het klimaat was aan- genaam en per slot van rekening werd, niettegen- staande de vele moeilijkheden, die het canyonachtige terrein opleverde, het einddoel, den Wilhelminatop, bereikt.

Aan de hand van een groote serie zeer fraaie licht- beelden vertelde de heer Kremer thans verder van deze expeditie, liet zien welke de stroomversnellingen waren, welke men had te passeeren, welken last men ondervond van het hooge water der rivieren en hoe men het contact had probeeren te behouden met be- hulp der draadlooze telegrafie. De inboorlingen, sier- lijk opgesmukt in hun grillige kleedij, die voor een uiterst lage belooning den ganschen dag werkten, wer- den in hun ceremoniën aanschouwelijk voorgesteld. Beelden werden vertoond van de huizen, van de sui- kerrietcultuur en van de pisangboomen, die men schier bij elke woning aantreft. Hij voerde ons mede op zijn tocht dwars door kale rotsen en weelderigen planten- groei, hij liet voor ons leven de ervaringen van de deelnemers aan den tocht, hij liet zien welke groote opoffering en toewijding men zich te getroosten had om het einddoel, het bestijgen van den Wilhelminatop, tot daar waar men de eeuwige sneeuw vindt, te berei- ken. En zijn interessante causerie, die tintelde van leven, werd een grootsche hulde voor de noeste vol- harding van de deelnemers, die hun leven waagden, om een succes voor de wetenschap te bereiken. En men was diep onder den indruk van het woeste — en toch zoo schoone — landschap, toen de heer Kremer zijn rede beëindigde. De heer van Leent sprak een kort woord van dank. Vermelden wij ten slotte volledig- heidshalve nog, dat de bijeenkomst, naast vele voor- aanstaande persoonlijkheden uit de Utrechtsche han- delswereld, werd bijgewoond door den Commissaris der Koningin in deze provincie en een afgevaardigde van het Utrechtsch Studentencorps.

Van de Afdeling Amsterdam :

DEMONSTRATIE VAN R. S. HARDJODIRINGGO.

Donderdag 13 December, 's middags half vier, was de groote leeszaal van het gebouw der Amsterdamsche Burgerwacht tot in haar uiterste hoeken gevuld met

MEUBELHUIS „DE WEST“

COMPLETE MEUBILEERING

UITERST BILLIJKE PRIJZEN

DEN HAAG - WEST-EINDE 73

HEERENHUIS

TE KOOP 1½ HEERENHUIS

zeer luxueus gestoff. en gemeub., gelegen omtrek Schev. Weg, bevat- tende ruime hall, 10 kamers, keuken, 2 badkamers en personeelkamers. Groote tuin met achteruitgang.

Brieven No. 3459 Adv.-Bur. BOUCHER, Noordeinde 39a, Den Haag.

DE

„ADI POESTAKA“

UITGEVERS-MIJ EN ALGEMEENE BOEKHANDEL

Laan van Meerdervoort 332 's-Gravenhage

levert

ALLE WERKEN OP ELK GEBIED

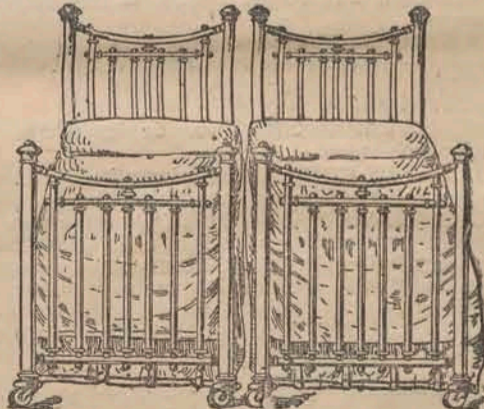
Studieboeken voor Lager-, Middelbaar- en Hooger Onderwijs; Leer- en Woordenboeken voor Indonesische, Algemeen-Oostersche en Moderne Europeesche Talen

W. J. M. SIMONIS

voorheen Firma Th. A. A. SIMONIS.

GROENMARKT 34, over de Prinsestraat.

TELEFOON H. 4420 DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN

Groote keuze vanaf het beste tot het eenvoudigste.

Magazijn geopend van 8½ tot 6 uur.

A. GRUDA & C. REINKENSTRAAT 8 TELEF. M. 2692

Voorheen Chef-Coupeur „Jagershuis“

Dames- en Heerenkleding naar Maat

Prima Engelsche en Schotsche Stoffen

Scherp concurrerende prijzen

**VLEUGELS, PIANO'S
KUNSTSPELPIANO'S
— ORGELS —**

REPARATIE - STEMMEN - RUILEN

Speciale Inrichting voor het gereedmaken voor de TROPEN

GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG
BOEKHORSTSTRAAT 149 - TEL. H 2051

**KANTOORBOEKEN
LOSBLADIGE BANDEN**

VOOR ALLE DOELEINDEN
VRAAGT GEILL. CATALOGUS

H. v. RIJENAM - DEN HAAG
ORANJELAAN 21, Telef. 2157/58

**BINDT GIJ AL ZELF UW MUZIEK
IN EEN H.V.R. BAND?**

Alle bladen liggen volkomen vlak - Vraagt uwen Boekhandelaar

FIRMA J. ASJES Ez.

CARROSSERIE EN RIJTUIGFABRIEK

ALKMAAR

BOUW VAN ALLE SOORTEN RIJTUIGEN,
KOETSEN EN CARROSSERIEN VOOR
.....PERSONEN- EN VRACHTVERVOER.....

**NEDERL.-INDIË, OUD EN NIEUW
NOBELSTRAAT 20 'S-GRAVENHAGE**

In den nu loopenden jaargang (Mei 1923—April '24) verschenen de volgende belangrijke, rijk geïllustreerde bijdragen:

- Dr. F. D. K. BOSCH, Een hypothese omtrent den borsprong der Hindoe-Javaansche kunst.
- S. KALFF, Iets over Blitar.
- Prof. J. A. LOEBER, Een oeroud wapen. II. Het blaasroer in Europa.
- Dr. J. J. PAERELS, De Katoen-cultuur. De cultuur van Gambir in den Indischen Archipel.
- P. B., Bocatan's Expositie.
- Dr. EUG. M. M. PARAVICINI, Over de kapmessen van Nederlandsch-Indië.
- Prof. Dr. Ph. S. VAN RONKEL, Een nieuw boek over eene oude beschrijving van Indië en China.
- Jhr. B. C. C. M. VAN SUCHTELEN, De ruïne van het oud-Portugeesche fort op Poeloe Endeh (Zuid-Flores) met naschrift door Dr. G. P. ROUFFAER.
- Een zilveren huldeblijk aan de Koningin uit Borneo's binnenland.
- W. O. J. NIEUWENKAMP, Een kort bezoek aan de eilanden Kisar, Leti en Romba.
- Z., De Sultan van Boeloengan.
- PROF. Dr. N. J. KROM, De waardeering der Hindoe-Javaansche kunst.

— Bodhisattwa van Plaosan.

- ANNE HALLEMA, Een meesterwerk van Boeddhistische kunst.
- W. O. J. NIEUWENKAMP, Een voorraadschuur en een offerhuisje op Timor.
- Th. VAN ERP, Voorstellingen van vaartuigen op de reliefs van den Boroboedoer.

Proefnummer wordt op aanvraag gratis toegezonden.

**:: TRICOT ONDERGOEDEREN ::
VAN
JANSEN & TILANUS, FRIEZENVEEN**

leerlingen van de twee hoogste klassen der Openbare Handelschool.

De afdeling Amsterdam had toch, overtuigd dat men, om meerdere belangstelling voor onze koloniën aan te kweken bij de jeugd moet beginnen, den heer R. S. Hardjodiringgo verzocht eene demonstratie te geven van de wajang en den Javaanschen dans.

Er heerschte eene ademlooze stilte daar in die groote, geheel gevulde zaal, toen Hardjodiringgo in de zoo schilderachtige kleeding van zijn land, donker uitkomend tegen het witte scherm waarop later de poppen zouden verschijnen, begeleid door zachte muziek, vertelde over het zieleleven van den Javaan, en van de groote plaats welke de wajang daarbij inneemt. Hierna volgde de wajang-demonstratie.

Na de pauze gaf de heer Hardjodiringgo eene korte uiteenzetting over de opvoeding in de gegoede Javaansche kringen, om vervolgens tot den dans over te gaan.

Bij den tweeden dans, n.l. dien van de Kelono, gaf de secretaris der afdeling, te heer Petit, op verzoek van Hardjodiringgo eene korte toelichting. Hij vertelde, dat deze dans niet alleen voorstelde een ijdel prins bij het maken van zijn toilet, maar daarbij tevens eene diepere beteekenis heeft. Het is n.l. de uitbeelding van de innerlijke onevenwichtigheid van den mensch, die onrust in zijn gemoed door het jagen en drijven naar uiterlijk schoon, naar pronk en praal, naar al dat stoffelijke, dat toch eens moet vergaan.

Die ijdelheid en hoogheid houdt de mensch niet eindelijk vol; eens toch zal hij inzien, dat er een Hoogere Macht bestaat, waarvoor hij goedschiks of kwaadschiks moet buigen. Vandaar het laatste gedeelte van den dans: de langzame kniegang, eindigend in Boeddha-houding, het onbewogen, ademloos stilzitten met de beenen kruislings over elkander geslagen. De kniegang is de uitbeelding van de erkenning van den eerbied voor de Hoogere Macht en daarmede het herstel van de innerlijke onevenwichtigheid, van de onrust in het gemoed, om eindelijk te komen tot de volstreekte rust, tot het „Nirwana“.

Het moet dien middag voor de jongelui wel een Oostersch sprookje vol van mystieke kleurenweelde zijn geweest, een sprookje, waarover zij, in eigen kring teruggekeerd, niet uitgepraat zullen raken en waarvan zij den indruk hun geheel verder leven zullen meenemen.

Een van de directeuren was dan ook zeer zeker de tolk van hun allen, toen hij na afloop Hardjodiringgo in gevoelvolle woorden dank bracht voor hetgeen hij de jeugd heden geschonken had — en de Vereeniging „Oost en West“, waarvan het initiatief van dezen middag was uitgegaan!

Het was propaganda geweest in de beste en mooiste beteekenis van het woord!

Waar tal van belangstellenden den 6en November j.l. teleurgesteld moesten worden, plaatste ik in het Kol. Weekblad van 15 Nov. j.l. eene advertentie, waarin ik verzocht dat zij, die eene herhaling van den Javaanschen Kunstavond gaarne zouden zien, mij een kaartje zouden toezenden met opgave van het aantal plaatsen.

Op deze annonce ontving ik vier, zegge vier kaartjes, zoodat van eene herhaling voor de leden van „Oost en West“, afdeling Amsterdam, geen sprake kan zijn.

L. D. PETIT,
Saxenburgstraat 34.

Van het Informatie-Bureau:

VOOR DEN INDISCHEN DIENST ZIJN BESTEMD:
J. J. Tempelman te Breda, als Leeraar bij het M. O.
G. C. Kampman, Fort Kijk in de Potstraat, Nijmegen als houtvester.
H. Gonggrijp, Laan van Meerdervoort 504, 's-Gravenhage als landbouwconsulent bij den Landbouwvoorlichtingsdienst.

UITZENDING VOOR DEN NEDERLANDSCH-INDISCHEN STAATSDIENST EN VOOR 'S-LANDS DIENST IN CURAÇAO.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's Lands dienst in Nederlandsch-Indië en Curaçao, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Departement van Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot mededinging.

- 1°. Uitzending voor den Nederlandsch-Indischen Staatsdienst:
- a. onderwijzer(es) bij het openbaar lager onderwijs (voor onderwijzeres hoofddake vereischt);
  - b. verpleegster bij den burgerlijken geneeskundigen dienst;

- c. opzichter werkplaats voor afd. instrumentmakerij bij den dienst der Staatsspoorwegen;
- d. technicus voor electro-zwakstroom bij den dienst der Staatsspoorwegen (leider spoorweg telegraafdienst);
- e. officier van gezondheid 2de klasse (in vasten of tijdelijken dienst).

2°. Uitzending voor 's Lands dienst in Curaçao: hoofdonderwijzer met akte-wiskunde.

Zij, die voor uitzending tot eene dezer betrekkingen in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot het Ministerie van Koloniën, 9de afdeling, onderafdeling A.B. (voor de betrekkingen genoemd onder a t/m d), tot de 8ste afdeling (voor de betrekking onder e) en tot den heer H. P. van Nieuwenburg, J. Pzn. Coenstraat 30, 's-Gravenhage, voor de onder 2° genoemde betrekking.

Mutaties van 12 tot 19 Dec. 1923.

Nieuwe leden:

- J. J. Rambonnet, Vice-Admiraal b.d., Adj. i.b.d. van H. M. de Koningin, Den Haag, Riouwstraat 25, f 5.—
- Mr. M. W. F. Treub, Oud-Minister v. Financiën, Scheeningen, Duinweg 37, f 5.—
- H. J. Grijzen, Oud-Gouverneur S.O.K. Den Haag, Groot Hertoginnelaan 99, f 5.—
- H. P. van der Horst, Oud Ass.-Resident Den Haag, Regentesselaan 2, f 5.—
- C. Steuerwald, Ingenieur Den Haag, van Beverningkstraat 112, f 5.—
- M. A. Jabbar, Onderw., Postbus 34, Paramaribo, f 5.—
- A. A. Boom, Hoofdvertegenwoordiger K. W.-I. M., Curaçao f 5.—
- F. L. Broekveldt, Oud-Directeur B. B. Den Haag, Verhulststraat 64, f 5.—

Afschrijven:

W. Rehbock, Amsterdam, Heerengracht 470.

Adresveranderingen:

- K. J. Boeyinga, Controleur B. B., van: Sassenheim naar: Leiden, Nieuwe Rijn 22. f 5.—
- F. C. W. J. P. Soeters, van: Leeuwarden naar: Apeldoorn, van Heutszlaan 8. f 5.—
- Mr. J. H. Carpentier Alting, Oud Lid Raad v. Indië, Den Haag, van Joh. v. Oldenbarneveldtlaan naar: Van Hoornbeekstraat 15.
- N. van Veen, Radiotechn. Ambt. P. en T. van: Den Haag, van Speijkstraat 206 naar: Radio-Station „Malabar“ bij Bandoeng.
- Mej. C. W. Süverkrupp, onderwijzeres, van: Benkoelen naar: Garoet.
- Dr. H. Muller, Ministre des Pays-Bas, van: Bucarest naar: Praag, Légation des Pays-Bas.
- Dr. H. S. Boogaart, van: Curaçao naar: p/a heer H. Boogaart te Zuidzande (West-Zeeuwsch-Vlaanderen.)

Ik legateer aan de Vereeniging „Oost en West“, gevestigd te 's-Gravenhage en goedgekeurd bij verschillende Koninklijke Besluiten, de Somma van

De ondergeteekende,

Naam.

Woonplaats.

Desverkiezend voege men hierbij: Vrij van alle kosten en rechten, ook van het recht van successie.

UITZENDING DINERS

N. KEUR

TEL. M. 1133

Tel. M. 1133

35 KONINGSPLEIN 35

DINERS AAN HUIS

BEZORGD: f 1.— TOT f 1.40

BEZORGING DOOR DE GEHEELE STAD

PAUL J. JACOBS

2de Sweelinckstr 73a, h. 2de v. Blankenburgstr.
DEN HAAG

Horloges, Klokken, Pendules, Carillons, enz.
GESORTEERDE JAPAN- EN CHINA-AFDEELING

Atelier voor alle Reparatiën
Export naar Oost- en West-Indië.

Instituut „VAN WIJNGAARDEN“
 Neutrale School voor M.U.L.O. Jongens en Meisjes
 2de SCHUIJTSTRAAT 332 (Duinoord) - DEN HAAG

Afd. A (6 leerjaren) opleid. H. B. S., Lyceum en Gymnasium
 Afd. B. (3 leerjaren voor leerlingen boven 12 jaar). Op-
 leiding voor verschillende examens.
 Schoolgeld f 60.— tot f 100.— per jaar.

Kleine klassen, ruime lokalen. Centr. verwarming, Electr. verlichting.

N.V. HOOGWERFF, CHABOT & VISSER'S
WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Jufferstraat 21c - Tel. 1155
 Filiaal: 'S-GRAVENHAGE
 Noordwal 4, Tel. 2461

Filiaal: ARNHEM
 Eusebiusb. singel 1a, Tel. 195

Vereeniging „OOST en WEST“.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 'S-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden. Ouders of Voogden van alle landaarden in Oost- en West-Indië, die gratis hulp wenschen voor het zoeken van kamers of kosthuizen, voor afhalen van boord, voor toezicht op de studie, voor beheer van gelden, enz. ten behoeve van hun kinderen of pupillen, kunnen zich — onder opgave van de noodige gegevens — wenden tot het Bureau der Gedelegeerden der Studie-Commissie. Adres: Prins Mauritsplein 23, Den Haag.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. H. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag. Gelegenheid voor Studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië tot logeeren, koffiedrinken en dineeren; logeeren f 1,50, noenmaal f 0,75 en diner f 1.—. Aanvragen te richten aan den heer J. C. HETINK, Directeur.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan“, van Beetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

LEESZAAL, Heulstraat 17. Bevat de actueele lectuur betreffende Oost- en West-Indië.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West“, Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: f 0.05 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
  1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
  2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN. Prijs: f 0.50 en f 0.06 frankeerkosten.
- c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.
  - No. I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's.) Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
  - No. II. De Geëmployeerde bij de Javasniker-Industrie. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - No. III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
  - No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - No. VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - No. VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
  - No. VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - No. IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (Opnieuw herzien). Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - No. X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoon dienst in Nederl.-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
  - No. XI. De Geëmpl. bij de Rubber-(cautch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Indië. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - No. XII. Onze Koloniën. Prijs f 0.35 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

- Serie I.
- No. 1. Nederlandsch-Indië en de handel.
  2. Indische toestanden gezien door een inlander.
  3. Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland.
  4. Sarikat-Islam.
  5. De Sulkernijverheid in Nederlandsch-Indië.
  6. De afschaffing van de laatste heerendiensten op Java.
  7. Denkbeelden der Inlanders van onze Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten.
  8. De Europeesche vrouw in Indië.
  9. De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging.
  10. Over de Kolonie Suriname.

- Serie II.
- No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië.
  2. Het Javaatsch tooneel.
  3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië.
  4. De theeplantatie op Java.
  5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg.
  6. Een doode taal in Indië.
  7. De inlandesche dorpsgemeenschap op Java.
  8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië.
  9. De Javaan gelijk hij schijnt en is.
  10. Brandende Koloniale Vraagstukken.

- Serie III.
- No. 1. Over Ball en zijne bewoners.
  2. Bevolving in Nederlandsch-Indië.
  3. Kindercriminaliteit in Nederlandsch-Indië.
  4. Indische Scholen onder de Oost-Indische Compagnie.

N.B. Beleeft verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het INFORMATIE-BUREAU, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer Mr. K. FAUSER, Soemenep (Madoera).

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Het Secretariaat-Penningmeesterschap der Afdeeling 's-Gravenhage is gevestigd Heulstraat 17 (zetel Hoofdbestuur).

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.

Geregelde mail-, passagiers en vrachtgoederendienst.

tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en Australië

Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij de Directiën te Amsterdam en te Batavia.

BESCHIKBAAR.

C. HOYNG
 SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
 AMSTERDAM - UTRECHT

KRISTAL - PORSELEIN

VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ., ENZ., UIT DE PLATEELBAKKERIJ „ZUID-HOLLAND“ TE GOUDA

MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen
 Garantie voor gave overkomst

Firma JOS. BROUWERS
 Wijnhandel

Kantoor:
 Noordeinde 202 - DEN HAAG - Tel. II. 2913

SPECIALITEIT in
ROYAL BARSAC
 Grand Vin Etampé
 à f 2.25 per flesch.

MEDOC, Supérieur
 à f 1.25 per flesch.

Verder alle merken verkrijgbaar

N.V. GOGARN'S
MEUBILEER. MIJ.

MEUBELN
BETIMMERINGEN
BEHANGERIJ
STOFFEERDERIJ

DEN HAAG ROTTERDAM
 NOORDEINDE 64c WESTNIEUWLAND 13
 TELEFOON H. 1076 TELEFOON No. 1774

Nederl. Stoomvaart-Maatschappij „OCEAAN“
 Directie: Prins Hendrikkade 145, AMSTERDAM

Holland-Nederlandsch-Indië
 Vice-Versa

Agenten: MEYER & Co's SCHEEPVAART-MAATSCHAPPIJ
 AMSTERDAM—ROTTERDAM.

Werelamerk

L. C. JACOBI voorheen J. F. CUIJPERS

's-GRAVENHAGE - SOERABAYA

Regentesselaan 123 bij Regentesseplein Tel. M. 1403

Wendt U voor:

Huur en Huurkoop, Inruilen, Repareeren, Stemmen en Transporteeren

tot bovenstaande in Nederland en Buitenland het meest bekende adres.

GROOTSTE voorraad, BESTE merken.

SPECIAL ADRES VOOR TROPEN-PIANO's

UITSLUITEND ORIGINEELE MERKEN.

WANNEER GIJ

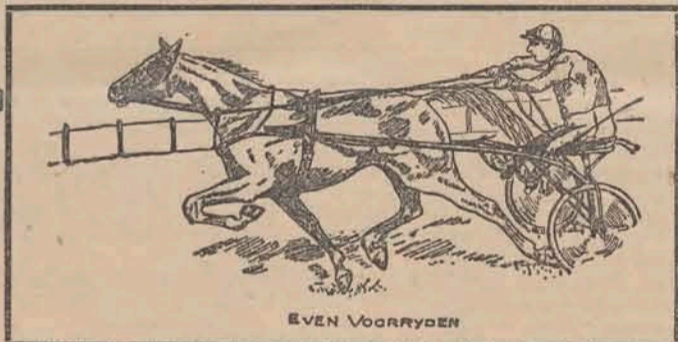
Dames- of Heeren-Kleeding wilt laten Oppersen, Repareeren, Keeren, Moderniseeren, Vermaken, opnieuw Voeren, onzichtbaar Stoppen, kortom wat gij maar wilt, ga dan naar

Kleermakerij „UNICUM”

Anna Paulownastraat 30a, Tel. M. 4947
DEN HAAG

De prijs wordt steeds VOORUIT bepaald.

BESCHIKBAAR.

De Paardenwereld

Geïllustreerd Weekblad

GEWIJD AAN

Draverijen, Rensport, Concours-Hippique, Fokkerij, Hoefbeslag, enz.

Abonnement (franco per post) f 6.- per jaar, desgewenscht te betalen in 2 halfjaarlijksche termijnen van f 3.—.

Bevat o.m. de officiële programma's van de Draverijen en Rennen dit jaar te houden op Duindigt.

Afzonderlijke nummers 20 cent

Uitgave: N.V. Drukkerij ten Hagen, Nobelstr. 20, Den Haag

A. SCHRÖDER & Co.
GROENMARKT 25-26-28 's-GRAVENHAGE

Kerst-Geschenken

Nuttig

Degelijk

Practisch

BESCHIKBAAR.

Gramophones en Platen

Doet Uwe keuze bij

MAISON „CHANTAL”

Prins Hendrikstraat 101-103, DEN HAAG, Tel. M. 4739

Hoort de NOUVEAUTE's op onze CHANTAL-RECORDS.

OPERA-FRANÇAISE: Mons. Lynel en Mons. Richard, resp. Opera Paris et Bruxelles.

Diverse Aria's: Faust, Barbier v. Sevilla.

Mons. Blaimont: Opera-Lyon, Manon, Herodiade, Werther, Tosca, Aida.

DANSES MODERNES: Nuits de Chine, C'est jeune et c'a ne sait pas, Fernande, Tu verras Montmartre, etc. etc.

Overtuigt U bij ons van de zuivere weergave van — ieder genre muziek op CHANTAL-PLATEN. —

VERHUIZINGEN PER

Auto-Tapissières

H. VAN DEN BOLD

APELDOORN :: TELEF. No. 273

Holland-Canada Hypotheekbank

's-Gravenhage - Winnipeg

Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te 's-Gravenhage - J. G. COSTER te Winnipeg